

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101006/I/2020/36069191764826884

ČINNOSTI FINANČNEJ SPRÁVY SR

Diplomová práca

2020

Bc. Zdenka Kalová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

ČINNOSTI FINANČNEJ SPRÁVY SR

Diplomová práca

Študijný program:	Daňovníctvo a daňové poradenstvo
Študijný odbor:	Financie, bankovníctvo a investovanie
Školiace pracovisko:	Katedra financií
Vedúci záverečnej práce:	Ing. Denisa Ihnatišinová, PhD.

Bratislava 2020

Bc. Zdenka Kalová

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela pod'akovať Ing. Denise Ihnatišinovej, PhD. za jej trpezlivosť, odborné vedenie, kritické pripomienky a cenné rady počas vypracovania mojej diplomovej práce.

ABSTRAKT

KALOVÁ, Zdenka: *Činnosti Finančnej správy SR*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Denisa Ihnatišinová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2020, 58 s.

Cieľom záverečnej práce je analýza efektívnosti vybraných činností finančnej správy v oblastiach ako výber daní, cla, administratívnej náročnosti a kontrol v nadväznosti na hlavný cieľ finančnej správy, ktorým je zabezpečenie plnenia príjmov do štátneho rozpočtu a rozpočtov Európskej únie. Tento hlavný cieľ vychádza z tzv. strategických cieľov stanovených v stratégií finančnej správy na obdobie 2014 – 2020. Obsahom práce je 11 grafov, 10 tabuliek a 4 obrázky. V prvej kapitole sa venujeme histórii finančnej správy, jednotlivým vývojovým obdobiam a strategickým cieľom, ktoré si FS stanovila vo svojom vyhlásení na roky 2014 – 2020. V druhej časti je charakterizovaný primárny cieľ, sekundárne ciele a využitá metodika na ich dosiahnutie. V tretej kapitole sú rozanalyzované zozbierané údaje činnosti FS v nadväznosti na strategické ciele a výsledkom skúmanej problematiky je hodnotenie efektívnosti vybraných činností finančnej správy za sledované obdobie s vlastnými názormi a postrehmi.

Kľúčové slová:

colné úrady, daň, daňové úrady, finančná správa, finančné riaditeľstvo, štátny rozpočet

ABSTRACT

KALOVÁ, Zdenka: *Tax Administration Activities in the Slovak Republic*. – The University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Thesis supervisor: Ing. Denisa Ihnatišínová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2020, 58 p.

The aim of the final thesis is to analyze the effectiveness of selected activities of financial administration in areas such as collection of taxes, duties, administrative burden and controls in relation to the main objective of financial management, which is to ensure the fulfillment of revenues to the Slovak Republic and European Union budgets. This main objective is based on the strategic objectives set out in the financial management strategies for the period 2014-2020. The work contains 11 graphs, 10 tables and 4 pictures. The first chapter deals with the history of financial management, individual developmental periods and strategic objectives, which the Tax Administration set in its declaration for the years 2014-2020. The second part describes the primary objective, secondary objectives and the methodology used to achieve theme. The third chapter analyzes the collected data of the Tax Administration activities in relation to the strategic objectives and the result of the examined issue is an evaluation of the effectiveness of selected Tax Administration activities in the monitored period with their own opinions and observations.

Key words:

customs offices, tax, tax offices, tax administration, financial directorate, national budget

OBSAH

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	11
1.1 Vznik a vývoj finančnej správy	11
1.1.1 Začiatok finančnej správy od roku 1850 – 1918	12
1.1.2 Daňová správa v období prvej republiky 1918 – 1938	12
1.1.3 Colná správa v období prvej republiky 1918 - 1938	14
1.1.4 Obdobie finančnej správy od rokov 1945 – 1993	15
1.1.5 Obdobie finančnej správy od rokov 1993 – 2019	16
1.2 Finančná správa SR – súčasnosť	20
1.2.1 Inštitucionálne zabezpečenie Finančnej správy SR.....	20
1.2.1 Ciele, stratégia Finančnej správy SR na roky 2014-2020	24
1.3 Tendencie vývoja finančnej správy v zahraničí.....	29
2 Cieľ práce a metodika	33
3 Výsledky práce	34
3.1 Efektívnosť výberu daní do štátneho rozpočtu	34
3.2 Elektronická komunikácia	43
3.3 Komunikácia finančnej správy s verejnosťou.....	45
3.4 Efektívne využívanie zdrojov financovania	47
3.5 Význam medzinárodnej spolupráce pri dosahovaní cieľov finančnej správy	49
4 Diskusia.....	51
Záver	53
Zoznam použitej literatúry	55
Prílohy	58

Zoznam ilustrácií a zoznam tabuliek

Obr. 1 Časová os vývoja FS.....	17
Obr. 2 Štruktúra FS.....	20
Obr. 3 Proces koncepčného a strategického plánovania.....	24
Obr. 4 Strategická mapa FS	26
Tab 1 Zjednotenie finančnej správy (2011 – 2012).....	19
Tab 2 Strategické ciele FS (2014 – 2020).....	25
Tab 3 Rozdelenie daní a ich rozpočtové určenie v SR	28
Tab 4 Štruktúra výberu daní DÚ v medziročnom porovnaní 2013 – 2018	36
Tab 5 Štruktúra výberu daní a cieľ za roky 2013 – 2018 v mil. eur	37
Tab 6 Porovnanie výsledkov kontrolnej činnosti za roky 2013 - 2018	39
Tab 7 Prehľad nálezov z vykonaných kontrol za rok 2018 podľa druhov daní (v tis. eur) .	40
Tab 8 Správa daní a registrácia (2013 – 2018)	43
Tab 9 Prehľad spracovaných dokumentov (2013 – 2018).....	44
Tab 10 Prehľad mediálnych výstupov (2013 – 2018).....	46

Zoznam skratiek a značiek

CKÚ	Colný kriminálny úrad
CR	Colné riaditeľstvo
CÚ	Colný úrad
ČSR	Česko - Slovenská republika
DO	Daňová oblasť
DPFO	Daň z príjmov fyzických osôb
DPH	Daň z pridanej hodnoty
DPPO	Daň z príjmov právnických osôb
DR	Daňové riaditeľstvo
DÚ	Daňový úrad
DÚvDS	Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty
FR	Finančné riaditeľstvo
FS	Finančná správa
IT	Informačné systémy
KÚFS	Kriminálny úrad finančnej správy
MF	Ministerstvo financií
SFK	Správa finančnej kontroly
SR	Slovenská republika
ŠR	Štátny rozpočet
ÚDP	Úrad daňového preverovania
ÚDR	Územné daňové riaditeľstvo
ÚFO	Územné finančné orgány
ÚVHS	Úrad pre vybrané hospodárske subjekty
ZoOŠSvC	Zákon o orgánoch štátnej správy v colníctve

Úvod

Každá vyspelá krajina kladie dôraz na efektívnu, zákaznícky orientovanú a účinnú daňovú a colnú správu prostredníctvom ktorých sa financujú základné úlohy štátu. Na základe tejto skutočnosti prešla daňová a colná správa reformou a vznikla tak finančná správa, ktorá zastrešuje obe tieto veľmi dôležité inštitúcie v SR.

Diplomová práca je rozdelená do 4 kapitol. V prvej kapitole sa zameriame predovšetkým na históriu vzniku finančnej správy, kde si bližšie charakterizujeme obdobia, ktorými počas jej vývoja prechádzala a jednotlivé časti z ktorých pozostáva. Ďalej si priblížime ciele a stratégie, ktoré si stanovila vo svojom vyhlásení na roky 2014 – 2020 a na záver teoretickej časti vymedzíme zahraničné programy, s ktorými SR spolupracuje.

V druhej kapitole si charakterizujeme primárny cieľ záverečnej práce, ktorým je zhodnotenie efektivity činností finančnej správy v nadväznosti na jej hlavný cieľ a posúdenie miery plnenia strategických cieľov FS. V tejto kapitole takisto konkretizujeme sekundárne ciele a metódy skúmania ktoré boli využívané pri spracovávaní diplomovej práce.

Kapitola tri sa zaoberá už konkrétnymi údajmi, ktoré sme získavali z rôznych zdrojov ku ktorým patria výročné správy, daňové reporty a iné dostupné dokumenty vďaka ktorým sme mohli analyzovať sledované obdobie. Táto kapitola obsahuje niekoľko tabuliek a grafov pre lepšie pochopenie výsledkov vo väčšine za sledované obdobie rokov 2013, čiže pred začiatkom strategického plánu až po rok 2018.

V kapitole štyri sa venujeme vlastným postrehom a názorom, ku ktorým sme sa dopracovali prostredníctvom vypracovania diplomovej práce a ktoré by mohli napomôcť pri efektívnom využívaní činnosti FS.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Cieľom daňovej politiky je efektívne vyberanie daní, správa daní a taktiež ochrana ekonomických záujmov jednotlivých štátov. Z jednej strany sa sústreďí na vytvorenie daňovej sústavy – súbor priamych a nepriamych daní, vďaka ktorým sú získavané zdroje na financovanie verejných výdavkov. Zo strany druhej je jej predmetom vytvorenie takého daňového systému, ktorý okrem zabezpečovania a prerozdeľovania príjmov taktiež zabezpečí ciele a úlohy, ktoré sú dané štátom v oblasti hospodárskej politiky.

Zavádzanie dane a určovanie jej základných daňových náležitostí je prepojené s vedľajšími daňovými náležitosťami, a to určenie správcu dane, termín, spôsob jej zaplatenia a zdaňovacie obdobie. S každou súčasnou, ale aj novo zavedenou daňou, sa spájajú činnosti ako evidencia, registrácia a kontrola daňových subjektov, overovanie podkladov pre správnosť a úplnosť zistenej dane, činnosti súvisiace s daňovým konaním, vysporiadanie preplatkov, zaopatrenie úhrady dane. Všetky spomínané činnosti a procesy musia byť inštitucionálne zabezpečené, a preto musí byť zriadená sústava orgánov a inštitúcií, ktorá bude mať na starosti dane, clá a poplatky. V Slovenskej republike je takouto inštitúciou Finančná správa SR. (SCHULTZOVÁ a kol., 2018)

V nasledujúcich častiach práce sa postupne venujeme vývoju finančnej správy na Slovensku. V úvodnej časti sa bližšie zaoberáme históriou, ktorá siaha až do roku 1850, kde si prechádzame jednotlivými obdobiami a významnými zmenami, ktoré v nich nastali, až po súčasnosť.

1.1 Vznik a vývoj finančnej správy

Finančná správa, ktorá je dnes modernou inštitúciou prechádzala niekoľkými veľmi dôležitými vývojovými fázami aby sa dostala do podoby v akej sa momentálne nachádza. Najdôležitejšími míľnikmi pre finančnú správu sú obdobia, ktoré tento útvar najviac ovplyvnili. Sú to:

- obdobie začiatku finančnej správy,
- obdobie prvej republiky,
- obdobie oslobodenia Československa,
- obdobie vzniku Slovenskej republiky.

V nasledujúcich podkapitolách si tieto veľmi dôležité obdobia pre vznik FS bližšie charakterizujeme pre lepšie pochopenie problematiky. Začneme históriou, ktorá siaha do 19. storočia až po súčasný stav.

1.1.1 Začiatok finančnej správy od roku 1850 – 1918

Vznik finančnej správy a daňových úradov zaznamenávame 18. septembra 1850 podľa vyhlášky č. 355/1850 Ríšskeho zákonníka, kde sa uvádza zrušenie uhorskej komornej správy a následné zriadenie finančnej správy. Pod túto finančnú správu patrili priame dane, nepriame dane, fondy, finančná stráž a štátny majetok. Finančné riaditeľstvo predstavovalo najvyšší úrad, ktorý bol podriadený Ministerstvu financií. Najvyššie postaveným bol prezident, ktorému sa zodpovedal finančný riaditeľ s titulom ministerského radcu. Finančné riaditeľstvá sa nachádzali v Bratislave (Prešporku), Ružomberku (Rožomberku), Nitre, Košiciach a v Šahách. Fungovanie týchto úradov bolo oznámené vyhláškou 31/1851, a to od 20. 2. 1851. Prezident poberal plat vo výške 5000 zlatých/rok, koncipista 700 zlatých/rok, kancelársky asistent 300 – 400 zlatých/rok.

V roku 1891 sa Rakúsko-Uhorsko a Nemecko rozhodli uzatvoriť obchodnú a colnú dohodu. Tento akt spôsobil zníženie colných taríf a zároveň sa vo vzťahu k tretím štátom zlepšili ochranárske ustanovenia. Tieto opatrenia však mali aj stimulačný vplyv, ktorý sa týkal rozvoja domáceho priemyslu. Hospodárske záujmy veľmoci vyústili k vzniku 1. svetovej vojny, kde zaniká význam colnej politiky. (ŠUŠTIAK, 2013)

1.1.2 Daňová správa v období prvej republiky 1918 – 1938

Po vzniku 1. Československej republiky (1918) daňovú a colnú správu zaistovali orgány prevzaté z Rakúsko-Uhorska. V počiatočnom období štátu bolo hlavnou úlohou oddeliť správu daní od politickej správy a zamedziť tým ovplyvňovanie jej činnosti. Podľa zákona z 20. marca 1919 sa tak z berných referátov vytvorili berné správy, ktoré spadali pod krajinské finančné riaditeľstvá. Hlavní pracovníci, ktorí riadili finančné riaditeľstvá, boli úplne samostatní – politicky nezávislí.

Organizácia bernej (daňovej) a colnej správy mala v rokoch 1918 – 1938 nasledujúcu hierarchiu: Ministerstvo financií sa rozdelilo na 10 odborov, z ktorých 5 bolo daňových:

- sekcia daní a priamych dávok,
- sekcia spotrebných daní a monopolov,

- sekcia poplatkov,
- sekcia ciel,
- sekcia revízneho odboru (špeciálna sekcia zriadená pre revíziu agendu dávok z majetku, ktorá taktiež zahŕňala revízno-kontrolnú službu všetkých nepriamych daní).

Pod ministerstvo spadali aj finančné orgány II. inštancie, kam patrili Krajinské riaditeľstvo v Brne a v Prahe, Finančné riaditeľstvo v Opave, Generálne riaditeľstvo v Bratislave a Hlavné riaditeľstvo v Užhorode. Riaditeľstvá mali na starosti dozor nad vymeriavaním daní, priamych a nepriamych dávok a taktiež plnili úlohu ako odvolacie orgány proti rozhodnutiam finančných orgánov I. inštitúcie. Na čele stál prezident a s ním jeden alebo dvaja viceprezidenti. Finančné riaditeľstvo sa delilo na uctáreň, hospodársky úrad a pomocné úrady. Medzi špecifické druhy úradov, ktoré patrili pod okresné finančné riaditeľstvo, boli takzvané Úrady potravinovej dane na čiare. Tieto úrady mali na starosti výber potravinovej dane na hraniciach Brna, Prahy a Bratislavy pri dovoze vecí a potravín do mesta. Táto daň sa následne v roku 1942 zrušila na území Čiech a Moravy a následne v roku 1944 aj na území Slovenskej republiky.

Reforma v oblasti daní sa pripravovala od samotného vzniku Československa, ktorá predstavovala úplnú zmenu prevzatého systému z Rakúska, a to v oblasti trestnej, procesnej, ale aj daňovej. Prevzatý systém správy daní z bývalej monarchie bol zmenený až v roku 1948 kvôli obdobiu poznačenému prvou a druhou svetovou vojnou.

Špeciálne sa reforma venovala organizovaniu správy daní a dávok vymeriavaných priamo (dane priame, z luxusu, z obratu) či nepriamo (spotrebné dane, dane z poplatkov, z fiškálnych monopolov a ciel). Daňový úrad mal zriadené komisie pre dôchodkovú daň a všeobecnú výsledkovú daň (daň z príjmu). Predsedom týchto daní bol prednosta. Medzi ďalších členov patrili odborníci z praxe navrhovaní obchodnými, živnostenskými komorami ale aj poľnohospodárskymi radami. Presne stanovené daňové úrady okrem iného mali na starosti trestnú daňovú agendu (obvod zahŕňal 8 až 12 daňových úradov). Hlavné súdne trestné senáty sa zaoberali riešením káuz z oblasti krátenia daní, úradných deliktov a poriadkových priestupkov. Bežné súdy riešili porušenie mlčanlivosti, krivej výpovede, zneužitie údajov a falšovanie znaleckých posudkov. V obvode daňového (berného) úradu sa nachádzali tieto inštitúcie: pokladne, uctárne a exekučné miesta.

Spomínané inštitúcie sa zaoberali predpisom, účtovaním, vyberaním, vymáhaním priamych a nepriamych daní a poplatkov. Nová forma zavedená v roku 1921, ktorej obsahom

bolo povinné platenie daní prostredníctvom poštového a šekového úradu, mala za následok značné obmedzenie pokladničných služieb daňového úradu. Z toho dôvodu vykonávali vymeriavaciu časť v obmedzenej miere v oblasti poplatkov a pozemkovej dani. Medzi dôležité časti ich práce patrili pomocné úkony v súvislosti s vymeriavaním daní (rôzne druhy šetrenia). Každá pobočka daňového (berného) úradu zamestnávala do 30 zamestnancov. Na ich čele stáli dvaja úradníci (prednosta a kontrolór), ktorí sa vzájomne kontrolovali a ručili spoločne za korektnosť účtovných a pokladničných dokladov. Pod daňovú (bernú) správu spadali aj katastrálno-meracie úrady. V nich sa viedla a zakladala evidencia pozemkového katastra. Sídlo Ústrednej správy sa nachádzalo v Prahe.

Od roku 1922 sa začala pripravovať dôkladná reforma modernizácie a unifikácie daňového systému. Dôvodom bol zastaraný systém, ktorý bol poznačený dualizmom. Daňový systém sa po tejto reforme následne rozdelil do 3 základných skupín – priame dane, nepriame dane, poplatky. Prostredníctvom reformy sa dospelo k nasledovným zmenám:

- novému systému samosprávnych prirážok,
- korekcii daňovej politiky pre kraje, okresy a obce,
- transparentnosti daňovej sústavy,
- rovnomernému daňovému zaťaženiu na území štátu. (ŠUŠTIAK, 2013)

1.1.3 Colná správa v období prvej republiky 1918 - 1938

Po prevzatí celého právneho poriadku a systému z Rakúsko-Uhorska (1918) ostal v platnosti protimonopolný a colný poriadok z roku 1835, zákon o colnom sadzobníku z roku 1906 a tridsiatkový poriadok z roku 1788. Keďže v roku 1918 patrilo územie Slovenska pod správu maďarskej vlády a štátne orgány postupne preberali kontrolu a moc, tak sa dane, poplatky a verejné dávky platili podľa zákonov Uhorska. Ich odvádzanie však putovalo do štátnej pokladnice ČSR. Znehodnotenie meny v povojnovom období malo za následok oslabenie alebo celkové odstránenie colných prekážok. Došlo tiež k administratívnym opatreniam, ktoré zakazovali vývoz a dovoz tovaru. Pri vývoze určitého druhu tovaru bolo potrebné povolenie, ktoré udeľovala komisia. Colné územie Československa ohraňovali štátne hranice a pozdĺž hraníc bol takzvaný územný pruh (široký približne 10 km), ktorý slúžil ako pohraničné pásmo. Prostredníctvom neho boli do krajiny dovážané, vyvážané, prevážané všetky tovary, ktoré neboli zakázané. V colnej správe bol najvyšším úradom ministerstvo

financií, ktoré vykonávalo v oblasti financií najvyšší dozor. Pod ním sa nachádzali okrskové colné správy, ktorým boli podriadené colné úrady a finančná stráž.

Legislatívna reforma v colnej oblasti sa začala pod správou Emila Martinca v roku 1920, ktorý bol v tom čase prednosta na ministerstve financií. Tento zákon nadobudol účinnosť 1. januára 1928. (Celní zákon č. 114Sb. ze dne 14. července 1927 a prováděcí nařízení č. 168 Sb. ze dne 13. prosince 1927, oba s účinností od 01.01.1928). Zavedením tohto colného zákona bol dualizmus prebraný z Rakúsko-Uhorska definitívne odstránený. Zákon definoval pojem colné platby, ktoré zahŕňali clá, dávky, dane a rôzne poplatky. Colné právo následne upravoval v piatich hlavách. (MAINUS, JANÁK, HORVÁTH, 1977)

Slovensko predstavovalo samostatný colný okrsk. Bratislava sa stala sídlom Generálneho finančného riaditeľstva, ktorej činnosť spočívala vo vykonávaní funkcie okrskovej colnej správy. Colné úrady mali pod dohľadom dovoz, vývoz, prevoz, colné pohľadávky a kontrolu. Táto kontrola sa týkala dodržiavania platných predpisov v súvislosti so stykom s cudzinou pri colnom konaní, ktoré malo byť podané písomne. Na základe toho vykonal colný orgán vnútornú a vonkajšiu prehliadku. Colníci mali v tomto období široké oprávnenia a prostriedky, ktorými zabezpečovali účel colného zákona. Mali možnosť vyšetrovania trestných činov, zadržať obvineného, vziať ho do väzby na 24 hodín, oprávnenia na prehliadky osôb, miestností, ukladanie pokút. Trestné priestupky a činy boli stíhané na slobode pokutou alebo prepadnutím vecí. (ŠUŠTIAK, 2014)

1.1.4 Obdobie finančnej správy od rokov 1945 – 1993

Po oslobodení Československa nastal nejednotný stav v oblasti života spoločnosti. V priebehu roka 1945 bola organizácia colnej správy obnovená a zároveň bolo zakotvená pre československé územie platnosť colných predpisov podľa situácie z roku 1938. Clo a náležitosti, ktoré k nemu prislúchali, patrili pod Ministerstvo financií, ale správa colných úradov aj naďalej spadala pod krajinské finančné riaditeľstvá. Keďže na Slovenku nebola okrsková colná správa obnovená, agenda, ktorú mala na starosti, bola prenesená na colný oddiel Povereníctva financií. V tomto období prestali byť činné aj colné úrady, ktoré sa zriadili medzi rokmi 1939 – 1945 na hraniciach medzi Slovenskom a Moravou a následne došlo k zrušeniu týchto hraníc na základe dekrétu prezidenta. Vznikol bezcolný dovoz, ktorý platil až do uplynutia dekrétu od júla (1946). (BALKO, BABČÁK a kol., 2009)

V apríli 1948 bol prijatý zákon, ktorý podriadil a scentralizoval medzinárodný obchod pod ministerstvo zahraničného obchodu, kde sa zároveň stal štátnym monopolom, a tým

sa súkromné podnikanie vylúčilo. Medzi dôležité historické udalosti tohto obdobia patrí podpísanie „*General Agreement on Tariffs and Trade*“ (GATT) – Všeobecná dohoda o clách a obchode medzi 23 zmluvnými stranami zo dňa 30. októbra 1947, tento akt sa považuje za začatie medzinárodnej spolupráci.

Rok 1952 priniesol rozsiahlu daňovú reformu, ktorá poukazovala na sovietske tradície v danej oblasti. Na základe skúseností zo socializmu bola daňová sústava vymedzená tromi druhmi dane:

- odčerpávajúce akumulácie socialistického sektora,
- vyberané od obyvateľov,
- miestne - výnos naplňal miestny rozpočet.

V nasledujúcich desaťročiach bolo realizovaných niekoľko reforiem v oblasti daní a poplatkov v sektore hospodárstva, ale aj daní vyberaných od občanov. Výraznú zmenu však sledujeme ďalej až po „nežnej revolúcii“, to znamená po roku 1989. (Spoločná česko-slovenská digitálna parlamentná knižnica, 1990)

V období po „nežnej“ revolúcii sa začali diať zmeny, pretože zákon z roku 1989 bol príliš socialistický. Pripravovanie nového zákona a jeho schválenie trvalo 3 roky. Novým zákonom sa stal zákon č. 618/1992 Zb. (tento zákon bol demokratickejší, a preto vyhovoval vtedajším podmienkam spoločnosti) a zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a zmene v sústave finančných orgánov. Slovenská republika sa z dôvodu snahy o prijatie do Európskej únie (EÚ) vyvíjala ďalej, a preto boli zákony niekoľkokrát novelizované.

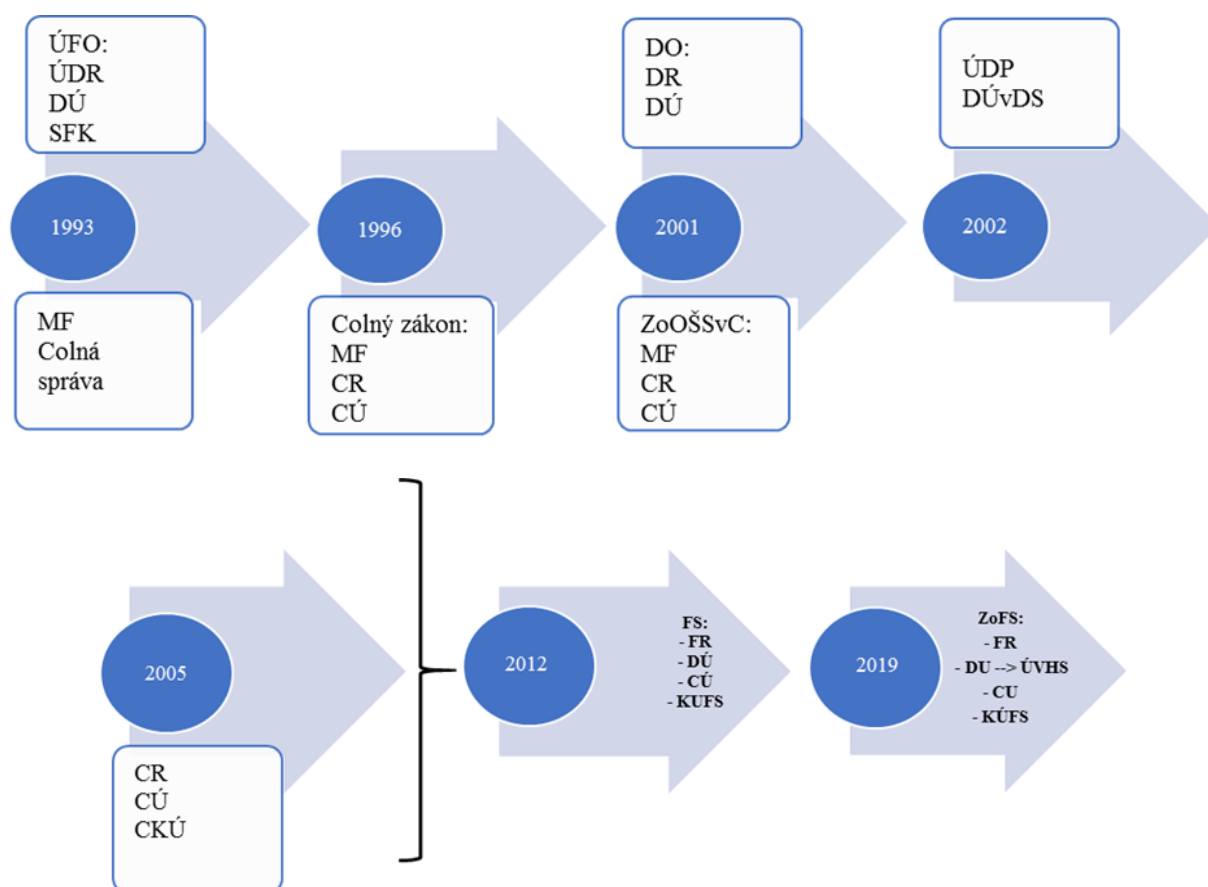
1.1.5 Obdobie finančnej správy od rokov 1993 – 2019

V tejto časti vývoja FS si spomíname na niekoľko významných zákonov, ktoré značne ovplyvnili vývoj finančnej správy:

- zákon č. 254/1993 Z. z. o územných finančných orgánoch,
- zákon č. 180/1996 Z. z. Colný zákon,
- zákon č. 240/2001 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve,
- zákon č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve,
- zákon č. 150/2001 Z. z. o daňových orgánoch,

- zákon č. 479/2009 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva,
- zákon č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe.

Na nasledujúcej časovej osi sledujeme významné zmeny, ktoré sa diali od roku 1993 až po rok 2019. Bližšie popísané zmeny nájdeme v spomínaných zákonoch a jednotlivých paragrafoch, ktoré s tým súvisia.

Obr. 1 Časová os vývoja FS

Zdroj: vlastné spracovanie

CKÚ – Colný kriminálny úrad	DÚvDS – daňový úrad pre vybrané daňové subjekty	ÚDP – úrad daňového preverovania
CR – Colné riaditeľstvo	FR – Finančné riaditeľstvo	ÚDR – Ústredné daňové riaditeľstvo
CÚ – Colný úrad	FS – Finančná správa	ÚFO – Územné finančné orgány
DO – Daňové orgány	KÚFS – Kriminálny úrad finančnej správy	ÚVHS – Úrad pre vybrané hospodárske subjekty
DR – Daňové riaditeľstvo	MF – Ministerstvo financií	ZoFS – zákon o finančnej správe
DÚ – Daňový úrad	SFK – Správa finančnej kontroly	ZoOŠSvC – Zákon o orgánoch štátnej správy v colníctve

V roku 1993 daňovú správu zastrešoval zákon č. 254/1993 Z. z. o územných finančných orgánoch (ÚFO), ktoré tvorili ústredné daňové riaditeľstvo (ÚDR), daňové úrady (DÚ) a správa finančnej kontroly (SFK). Medzi ich hlavné úlohy patrilo vykonávanie kontrol pre hospodárenia štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií, dotácií poskytnutých zo ŠR obciam, občianskym združeniam, rozhodovaniu o porušovaní rozpočtovej disciplíny a iné.

S rokom 1996 prišiel Colný zákon č. 180/1996, v ktorom bolo definované rozdelenie colnej správy na colné riaditeľstvo (CR) a colné úrady (CÚ), ktoré vykonávajú svoju pôsobnosť vo svojom obvode. Pre efektívnejší colný dohľad boli v obvodoch zriadené colné stanice a pobočky CÚ so špecifickými právomocami v rozsahu vymedzenom CR. (Zákon č. 180/1996)

Rok 2001 priniesol zmeny hlavne v colnej správe, a to zákonom 240/2001 o orgánoch štátnej správy v colníctve (ZoOŠSvC), podľa ktorého vykonávala colná správa dohľad okrem dodržiavania zákonov a všeobecne záväzných predpisov aj nad medzinárodnými zmluvami, ktoré zabezpečujú obchodnú, finančnú a hospodársku politiku pri obehu tovaru so zahraničím. Prijímala opatrenia z dôvodu zabránenia protiprávnemu konaniu vo vývoze tovaru, dovoze a tranzite. O rok neskôr (2002) sa v daňovej správe zaviedol Úrad daňového preverovania (ÚDP) a Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty (DÚvDS). ÚDP bol zriadený pre všetky územné daňové úrady a jeho úlohou bolo odhaľovanie trestných činov a zisťovanie páchatel'ov, s čím bolo spojené vytvorenie informačného systému (IS), v ktorom sa údaje o týchto osobách ukladali. Činnosť DÚvDS sa zhoduje s DÚ až na jednu výnimku, ktorou je výkon štátneho dozoru. (Zákon č. 240/2001)

V roku 2005 sa stal neoddeliteľnou súčasťou colnej správy Colný kriminálny úrad (CKÚ), ktorý sa bližšie definuje v zákone č. 652/2004 a jeho činnosti sú zhodné s dnešným KÚFS, ktorý si bližšie popíšeme v nasledujúcej kapitole. (Výročné správy – Daňová a colná správa)

Subjekty mali rôzne pravidelné aj nepravidelné opakujúce sa povinnosti pri vykazovaní, platení daní, ciel a taktiež poisťných odvodov. Pri plnení si svojich povinností bolo ich povinnosťou komunikovať s rôznymi samostatnými inštitúciami, ktorými boli daňové, colné úrady, sociálne a zdravotné poisťovne. Z tohto dôvodu sa začala chystať reforma colnej a daňovej správy podľa UNITAS I. (prvá fáza) a následne zjednotenie daní, ciel a poisťných odvodov, ktoré zastrešuje UNITAS II (druhá fáza). (LÉNARTOVÁ, G., 2011)

V nasledujúcej tabuľke sledujeme zlomové zlučovanie, rozdeľovanie, ale aj vznik nových orgánov vo Finančnej správe Slovenskej republiky za sledované obdobie od roku 2011 až 2013.

Tab 1 Zjednotenie finančnej správy (2011 – 2012)

2011	2012
Daňové riaditeľstvo SR	Finančné riaditeľstvo SR
Colné riaditeľstvo SR	
8 pracovísk DRSR	X
101 daňových úradov	8 daňových úradov
8 colných úradov	8 colných úradov
Colný úrad Michalovce	Colný úrad Michalovce
Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty	Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty
Colný kriminálny úrad	Kriminálny úrad FS
	Kompetenčné centrum finančných operácií

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročných správ DÚ, CÚ, FS

V uvedenej tabuľke vidíme, aké zmeny nastali za sledované obdobie. Tie najvýraznejšie môžeme vidieť pri zlučovaní daňového a colného riaditeľstva do riaditeľstva Finančnej správy. Ďalšou výraznou zmenou je zlúčenie 101 daňových úradov do 8 a vznik novej organizácie s názvom Kompetenčné centrum finančných operácií.

V tejto kapitole sme si priblížili najvýznamnejšie zmeny, ktoré sa udiali za posledné desaťročia v SR. Najvýznamnejším rokom pre našu krajinu bol jednoznačne rok 2012, od ktorého si bližšie priblížime finančnú správu v nasledujúcej kapitole, ktorá sa bude zaoberať vznikom FS až po súčasnosť.

1.2 Finančná správa SR – súčasnosť

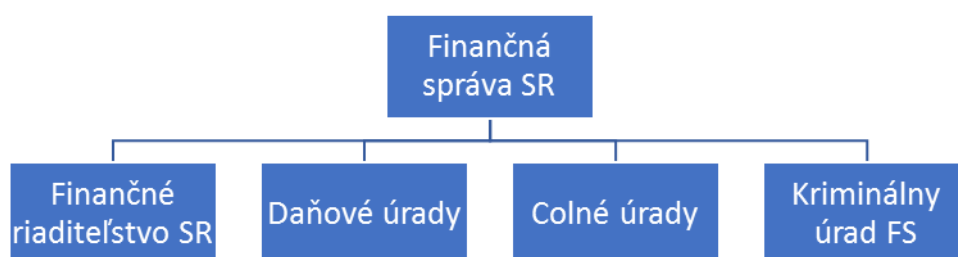
Splynutím colnej a daňovej správy vznikla 1. januára 2012 Finančná správa SR. Tomuto spojeniu predchádzal program UNITAS (prijatý vládou SR v roku 2008), prostredníctvom ktorého bola schválená reforma colnej a daňovej správy, ktorej cieľom bolo zjednotenie výberu cla, daní a poistných odvodov. Finančná správa zabezpečuje plnenie úloh jednotlivých orgánov v súlade so zákonom č. 333/2011 Z. z., č. 479/2009 Z. z., č. 652/2004 Z. z., všeobecne záväznými zmluvnými predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná. Od 1.4.2019 sa riadi Finančná správa SR novým zákonom č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe.

1.2.1 Inštitucionálne zabezpečenie Finančnej správy SR

Zákon č. 35/2019 o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinný od 1.4.2019 podľa § 1 upravuje:

- a) „právomoc a pôsobnosť Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) v oblasti daní, poplatkov a colníctva,
- b) postavenie, organizáciu, právomoc a pôsobnosť Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“), daňových úradov, colných úradov a Kriminálneho úradu finančnej správy,
- c) postavenie, povinnosti a oprávnenia príslušníkov finančnej správy (§30) pri plnení úloh finančnej správy,
- d) štátnu službu príslušníkov finančnej správy a právne vzťahy súvisiace so vznikom, zmenami a skončením služobného pomeru.“

V súčasnosti má Finančná správa SR štruktúru inštitúcií, ktoré sú orgánmi štátnej správy, a to v rôznych oblastiach, ako sú dane, poplatky a colníctvo. Ústredným orgánom pre tieto oblasti je Ministerstvo financií. Táto štruktúra ma nasledujúce rozdelenie:

Obr. 2 Štruktúra FS

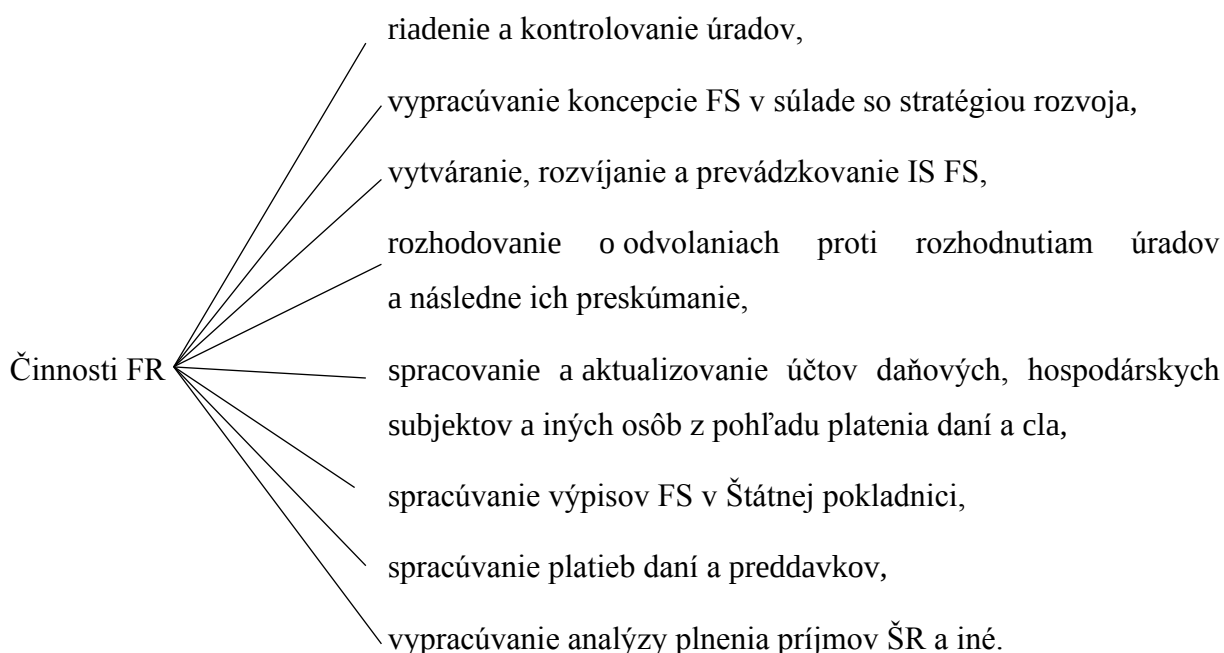
Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročnej správy FS

Postupne si jednotlivé orgány, ktoré tvoria finančnú správu, rozoberieme, aby sme si priblížili činnosti, ktorými sa zaoberajú.

Finančné riaditeľstvo SR

Definuje sa ako rozpočtová organizácia, ktorá je prepojená na štátny rozpočet, a to prostredníctvom rozpočtovej kapitoly Ministerstva financií SR. Jej hlavným sídlom je Banská Bystrica. Medzi jeho činnosti patrí zamestnávajú zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme na daňových, colných úradoch, Finančnom riaditeľstve SR a Kriminálnom úrade FS. Okrem toho je tiež služobným úradom pre colníkov a štátnych zamestnancov vykonávajúcich štátnu službu.

Minister financií Slovenskej republiky odvoláva a vymenúva prezidenta, ktorý je na vrchole štatutárneho orgánu Finančného riaditeľstva. Medzi jeho činnosti patrí riadenie FS a za jej chod sa zodpovedá ministrom financií SR. Medzi hlavné úlohy patria tieto činnosti:

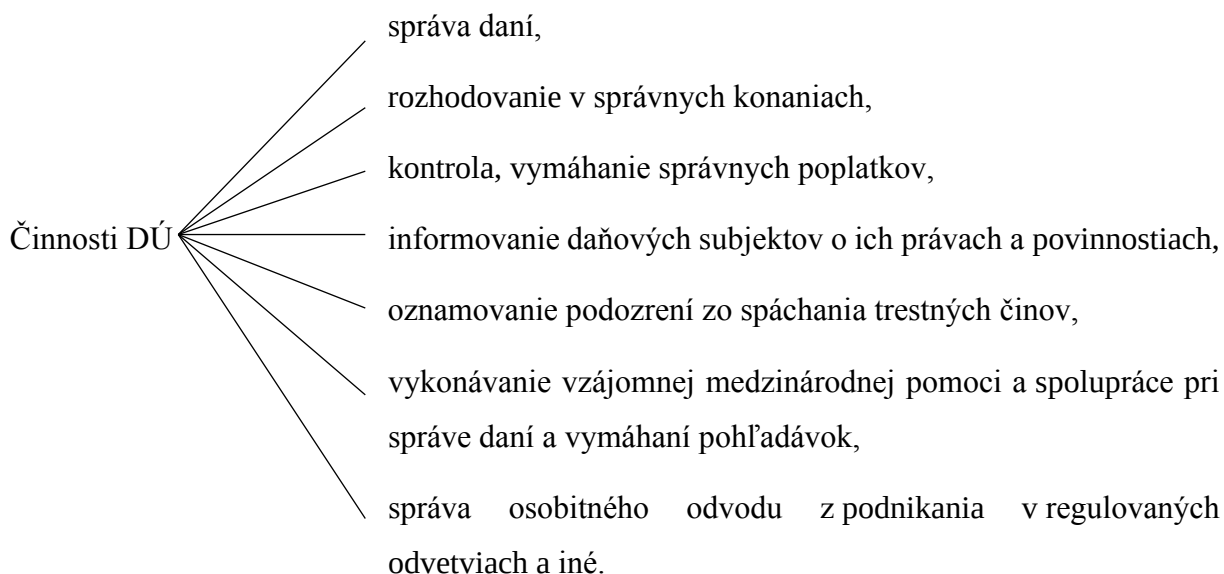

Daňový úrad

Daňové úrady tvoria ďalšiu časť finančnej správy, ktoré pôsobia v územnom obvode kraja, vyšších územných celkov (VÚC), ktorých je v SR 8, a to v Bratislave, Trnave, Banskej Bystrici, Nitre, Žiline, Trenčíne, Košiciach a Prešove. Ďalej sa v SR nachádza 1 daňový úrad pre vybrané daňové subjekty (VDS) so sídlom v Bratislave, 39 pobočiek DÚ a 24 kontaktných miest DÚ.

Daňový úrad sa definuje ako preddavková organizácia zapojená na rozpočet FR SR. Na riadiacej funkcii daňového úradu stojí riaditeľ, ktorý zodpovedá za chod organizácie

a činnosti s tým spojené. Vymenováva a odvoláva ho prezident FS. Riaditeľ môže navrhovať zriadenie organizačných zložiek (pobočiek a konkrétnych miest), ktoré majú na starosti zabezpečovanie výkonu činnosti DÚ.

Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty, ktorý vznikol v roku 2002, pôsobí v súčasnosti na celom území SR. Pod jeho pôsobenie patria niektoré daňové subjekty, ako napríklad banky (aj zahraničné pobočky), poisťovne, zaistovne a ich pobočky (zo zahraničia aj z iných členských štátov), daňové subjekty s obratom vyšším ako stanovuje zákon vo výške 40 000 000 €.

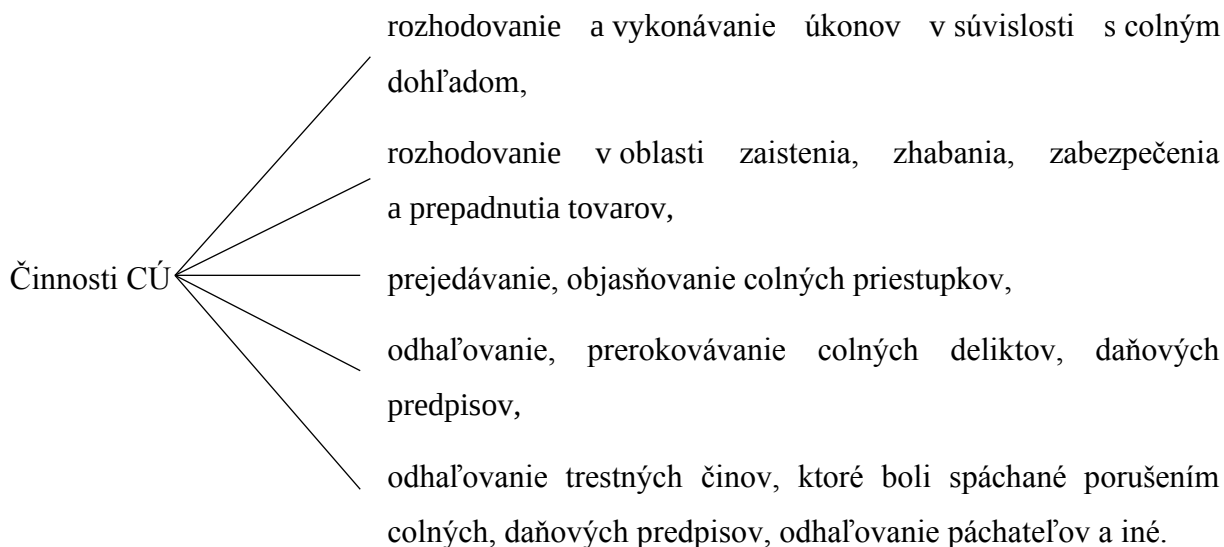
Colné úrady

Colné úrady patria do sekcie, ktorá má na starosti dohľad nad dodržiavaním zákonov, osobitných predpisov, medzinárodných zmlúv a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré zabezpečujú realizáciu obchodnej, finančnej a poľnohospodárskej politiky pri obehu tovaru na vnútornom trhu a s tretími krajinami. Riadi sa osobitnými predpismi a vykonáva opatrenia na zabránenie protiprávnemu dovozu a vývozu.

Colný úrad sa definuje ako preddávková organizácia, ktorá je napojená taktiež na rozpočet FR SR. Činnosti vykonáva na územnom obvode, ktorých zoznam je stanovený všeobecne záväzným predpisom vydaným ministerstvom financií. Momentálne je v SR 9 colných úradov, a to v Bratislave, Banskej Bystrici, Nitre, Trenčíne, Trnave, Žiline, Prešove, Košiciach a Michalovciach.

Prezident finančnej správy zriaďuje na návrh riaditeľa colného úradu organizačné zložky, ktoré sú pobočkami a stanicami colného úradu. Tieto pobočky a stanice riadi vedúci

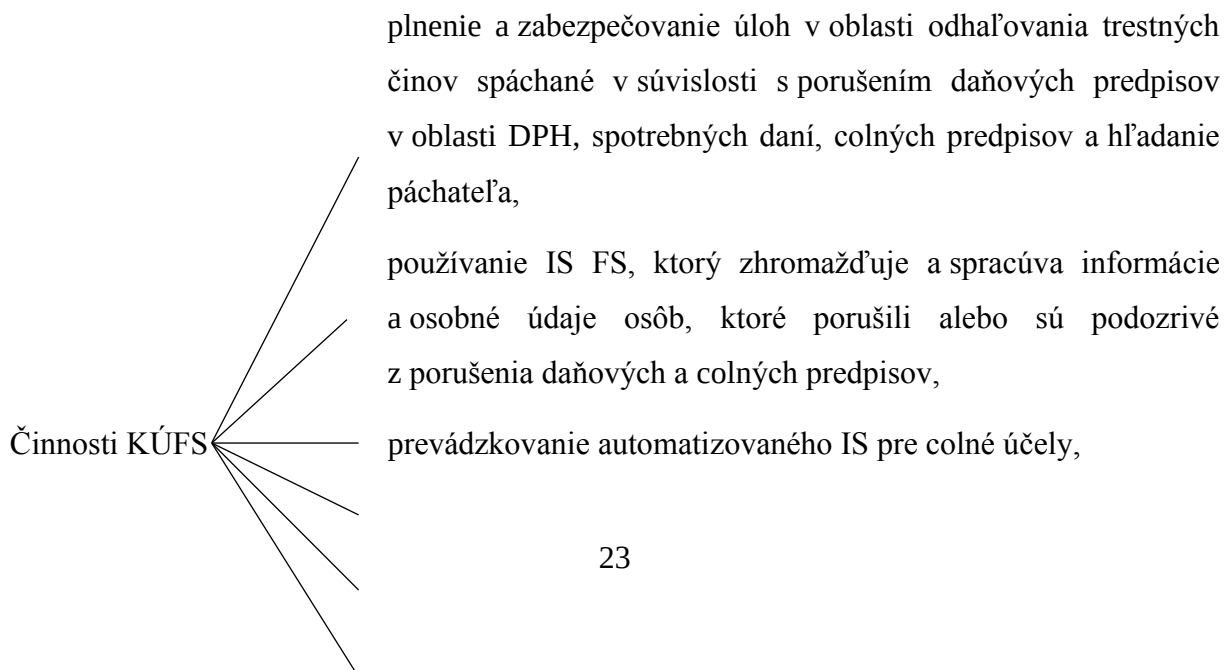
pracovník, ktorého vymenováva a odvoláva riaditeľ, ktorý je zároveň na vrchole organizačnej štruktúry.

Pohraničné pobočky colného úradu pôsobia na letiskách, v prístavoch, železničných staniciach, na poštách a rôznych iných miestach, kde je potrebné vykonávať vstupný a výstupný colný dohľad.

Kriminálny úrad FS

Rovnako ako všetky inštitúcie FS SR je aj Kriminálny úrad FS zapojený na rozpočet FR SR. Pôsobí na celom území SR a jeho sídlo je v Bratislave. Riaditeľ zabezpečuje riadiace činnosti v KÚFS. K jeho organizačným zložkám patria pobočky a stanice, ktoré zriaďuje a ruší prezident na návrh riaditeľa. Na základe Civilného sporového poriadku a Správneho súdneho poriadku má procesnú subjektivitu, prostredníctvom ktorej pred súdom koná samostatne v rozsahu pôsobnosti podľa zákona č. 35/2019 Z. z. Pokiaľ prezident alebo riaditeľ nepoverí nejakého príslušníka FS, tak pred súdom koná sám za KÚFS.

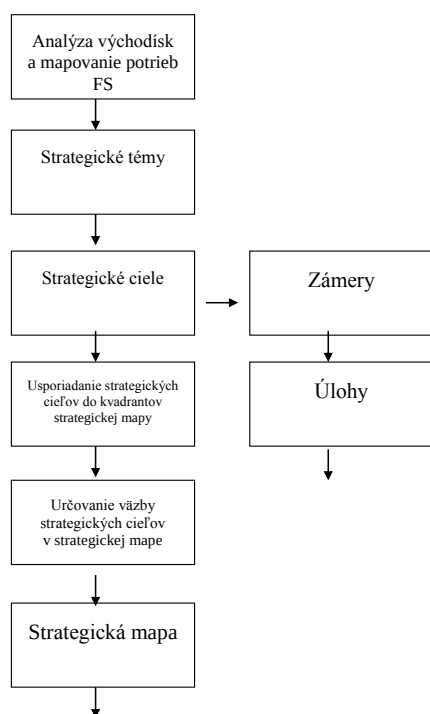

vykonávanie cezhraničných sledovaní a prenasledovaní,
pátranie po osobách, ktoré porušili predpisy,
zabezpečenie prepravy zaisteného tovaru, sprievod zaistených
a podozrivých osôb zo spáchanie trestného činu a iné.

1.2.1 Ciele, stratégia Finančnej správy SR na roky 2014-2020

K tomu, aby správa daní fungovala efektívne, je potrebné, aby dôsledne vykonávala daňové plánovanie. Zložitosť a náročnosť procesov prostredníctvom konkrétnej úlohy, vízie, stratégie, až kým nenadobudne podobu plánu, má za úlohu celkovo zvýšiť hodnotu daňového produktu. Zvýšenie sa má realizovať prostredníctvom zlepšovacích procesov, výkonnosti a optimalizácie zdaňovania. Stratégia nadväzuje na UNITAS, daňovú reformu, ktorá sa spustila v SR od roku 2008.

Koncom roka 2013 bola vypracovaná nasledujúca Koncepcia, stratégia rozvoja FS na obdobie od roku 2014 do 2020 na základe § 4, ods. 3. písmena b) zákona 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov, colníctva v znení neskorších predpisov. (BURÁK, EMIL, 2016)

Obr. 3 Proces koncepčného a strategického plánovania

Zdroj: vlastné spracovanie podľa koncepcie rozvoja FS 2014-2020

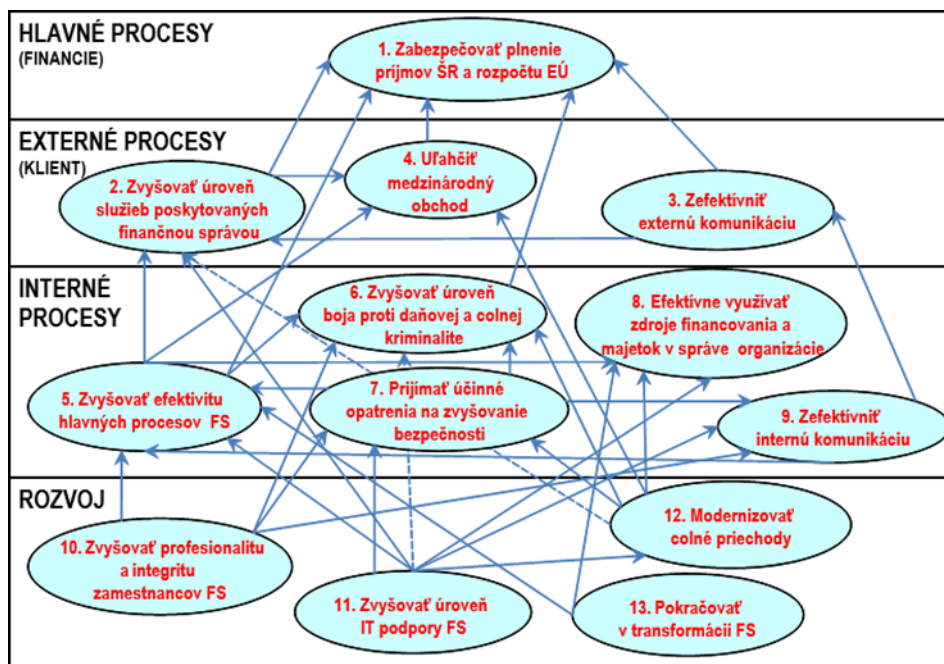
Tvorba strategických cieľov vychádza zo Swot-analýzy FS, v ktorej sú jasne definované východiská a potreby organizácie. Jednotlivé ciele sú detailne rozpracované s konkrétnymi úlohami určeným termínom a zodpovednou osobou, ktorá dohliada na plnenie cieľa.

Tab 2 Strategické ciele FS (2014 – 2020)

1.	„Zabezpečovať plnenie príjmov ŠR a rozpočtov EÚ“
2.	„Zvyšovať úroveň služieb poskytovaných klientom finančnej správy“
3.	„Zefektívniť externú komunikáciu“
4.	„Uľahčiť medzinárodný obchod“
5.	„Zvýšiť efektivitu hlavných procesov FS“
6.	„Zvýšiť úroveň boja proti daňovým únikom“
7.	„Prijímať účinné opatrenia na zvyšovanie bezpečnosti“
8.	„Efektívne využívať zdroje financovania a majetok v správe organizácie“
9.	„Zefektívniť internú komunikáciu“
10.	„Zvyšovať profesionalitu a integritu zamestnancov FS“
11.	„Zvyšovať úroveň IT podpory FS“
12.	„Modernizovať colné prechody“
13.	„Pokračovať v transformácií FS“

Zdroj: vlastné spracovanie podľa koncepcie rozvoja FS SR 2014-2020

Znázornená strategická mapa so strategickými cieľmi a väzbami medzi nimi slúži ako podklad pre detailnejšie zobrazenie a pochopenie jednotlivých úrovní plánovania finančnej správy SR.

Obr. 4 Strategická mapa FS

Zdroj: vlastné spracovanie podľa koncepcie rozvoja FS SR 2014-2020

Súčasným trendom v odvodovej a daňovej politike je zvyšovanie významu oblasti nepriamych daní, zjednodušovanie daňových systémov, znižovanie daňovej sadzby so súčasným rozširovaním daňového základu, eliminácie distorzných daňových vplyvov a odvodov, boj proti daňovým únikom, znižovanie administratívnej náročnosti v daňovej a odvodovej oblasti. Najvýraznejšie zmeny sa zaznamenali v oblasti zdaňovania príjmov, kde sa najvyššia sadzba DzP FO znížila v priemere zo 67 % v 80. rokoch 20. storočia na 43 %, ktoré zaznamenávame začiatkom 21. storočia. Sadzba DzP PO v priemere klesla zo 45 % na 28 %. Tento pokles bol realizovaný so súčasným zavádzaním nových daní a rozširovaním daňového základu. Znižovanie progresívneho daňového systému má pozitívny vplyv na výkonnosť ekonomiky. Na druhej strane nedostatky v oblasti daňového a odvodového systému považujeme nerovnomerné zdanenie kapitálu a práce, vysoko zdaňované nízko príjmové skupiny, rast daňovej konkurencie, výskyt investičných stimulov, neadekvátny spôsob výberu daňovo-odvodových príjmov. (SCHLUTZOVÁ, a kol. 2018)

S realizáciou strategického rozvoja FS je spojená široká škála špecifických rizík spojená s víziou, zámermi a cieľmi, ktoré musí plniť. Najväčšie riziká môžeme identifikovať v nezabezpečení ekonomických a obchodno-politických záujmov štátu, vo výkone neefektívnych a neúčelových činností, nesplnení a predĺžení lehôt, ktoré sú stanovené v zámeroch a úlohách, v nedostatočnom plnení rozvojových zámerov, narušení bezpečnosti informácií, neefektívnom

a neúčelovom využívaní verejných zdrojov, zdrojov EÚ a poškodení povesti. Medzi hlavné oblasti s vysokou pravdepodobnosťou výskytu rizík, ktoré sú spojené so strategickými a koncepčnými zámermi, považujeme:

- výber štátnych príjmov ustanovený zákonom o štátnom rozpočte,
- integrácia IS a úroveň riadenia IT,
- oblasti boja proti daňovej a colnej kriminalite,
- úroveň služieb, ktoré sú poskytované FS,
- profesionalita zamestnancov FS.

Rizikové oblasti sú počas implementácie cieľov a zámerov monitorované, aby boli včas v rámci ich riadenia minimalizované a predvídateľné. Na elimináciu rizík alebo vylúčenie potencionálnych sú predbežne prijímané konkrétne opatrenia.

Ciele, ktoré boli na roky 2014 – 2020 stanovené, poukazujú na to, že Ministerstvo financií SR chce zlepšovať procesy FS, zvyšovať ich kvalitu a výkonnosť vo všetkých oblastiach jej činnosti, zastabilizovať ju a pripraviť na ďalšie reformné zmeny či prevzatie ďalších úloh, ktoré súvisia so zámermi zjednotenia výberu daní, cla a výberom poistných odvodov.

Ministerstvo financií SR ma za cieľ vytvoriť finančnú správu, ktorá bude orientovaná proklientsky s proaktívnym prístupom a zavedenie novej filozofie manažmentu, ktorá bude založená na diverzifikácii prístupu k subjektom s cieľom zabezpečenia podpory dobrovoľného platenia platobných povinností, čo spôsobí napĺňanie ŠR a konsolidácia verejných financií. (Stratégia rozvoja finančnej správy na roky 2014 – 2020)

Jednou z prioritných úloh FS je taktiež plnenie príjmov do ŠR a rozpočtu EÚ. Štátny rozpočet patrí medzi základné nástroje finančnej politiky štátu, pretože sa ním zabezpečuje rozdeľovanie prostriedkov. FS má na starosti efektívny výber príjmov do ŠR z daňovej a colnej oblasti, ďalej monitorovanie plnenia príjmov a prijímanie opatrení, na základe ktorých sa má dosiahnuť ich plnenie. Medzi dôležité funkcie patrí tiež zameranie sa na prevenciu v oblasti výberu daní, cieľ a podporu dobrovoľného plnenia príjmov ŠR. Ďalej odhaľovanie daňových a colných nedoplatkov, dlžníkov na základe behaviorálnej analýzy ekonomického správania, podpora realizácie, simulácie daňovej povinnosti a podľa výsledkov zavádzať opatrenia pre efektívnejší výber daní a cla.

V nasledujúcej tabuľke si rozdelíme dane podľa orgánov finančnej správy a druhu rozpočtového určenia, do ktorého výnos z určitej dane ďalej putuje.

Tab 3 Rozdelenie daní a ich rozpočtové určenie v SR

Správca dane	Daň	Rozpočtové určenie
Daňový úrad	Daň z príjmov FO	Rozpočet VÚC a miestny
	Daň z príjmov PO	Štátny rozpočet
	DPH	Štátny rozpočet
	Daň z motorových vozidiel	Štátny rozpočet
Colný úrad	Spotrebné dane	Štátny rozpočet
	Daň z pridanej hodnoty pri dovoze tovaru	Štátny rozpočet
Obec	Miestne dane (z nehnuteľnosti a ostatné priame dane)	Miestny rozpočet

Zdroj: vlastné spracovanie podľa SCHLUTZOVA A. a kol. (2018, s. 332)

Z uvedenej tabuľky vieme určiť, ktorá daň plyní do rozpočtu štátu, miest alebo VÚC. Najvýznamnejším príjmom ŠR je daň z pridanej hodnoty. Výnos z tejto dane tvorí dvakrát toľko ako výnos DzP FO, čo predstavuje približne $\frac{1}{4}$ príjmov štátu. Okrem daňových príjmov tvoria významnú časť na ŠR aj odvody, a to až vo výške 40 %. DzP, nepriame dane a odvody spolu tvoria 96 % príjmu ŠR. Zvyšné 4 % daňových príjmov sú tvorené daňou z MV, stavieb, pozemkov a iných poplatkov.

Štátny rozpočet netvorí len daňové a odvodové príjmy. Medzi ďalšie položky patria transfery z Európskych fondov, výnosy z majetku, a to dividendy zo spoločností, v ktorých má štát vlastnícky podiel (napr. energetické spoločnosti), administratívne poplatky, iné poplatky a platby. (O rozpočte, 2019)

V tejto kapitole sme si priblížili, z akých príjmov sa naplňa ŠR Slovenskej republiky a akú úlohu pri tomto naplňaní zohráva finančná správa.

1.3 Tendencie vývoja finančnej správy v zahraničí

Vo väčšine krajín OECD vykonávajú daňovú správu daňové orgány a inštitúcie, ktorých úlohou je spravovať všetky dane. Posledné roky je však zvyšujúci trend, ktorý smeruje k integrovaniu výberu, správy daní a odvodov. Spoločnými črtami daňových správ viacerých krajín sú činnosti, ktoré začínajú vykonávať daňové orgány a nesúvisia s daňami, ako napríklad sociálne poistenie a clo. Je to výsledkom racionalizácie daňovej a odvodovej správy využívaním daňového systému, ktorý má za cieľ zabezpečenie sociálnej oblasti. Realizovaním daňovo-odvodovej reformy, ktorá je zameraná na zmenu správy daní a odvodov s výhľadom na jej zjednotenie a zjednodušenie to predstavuje veľkú výzvu pre daňové správy. Táto reforma vychádza z potreby zmeniť systém z dôvodu zložitosti daňových systémov a tiež globalizácie podnikania. (MF SR)

Na základe inštitucionálneho zabezpečenia správy daní, odvodov, cla v nečlenských a členských krajinách OECD vyplýva, že výber daní, poistného, cla a iných nedaňových príjmov môže byť spojený.

Organizačná reforma, ktorej výsledkom je organizačná štruktúra daňových správ vo svete, má za hlavný cieľ efektívnu a účinnú správu daní, vytvorenie špecializovaných jednotiek, akými sú špecializované úrady pre daňové subjekty, národné call centrá a centrá na spracovanie dát. V súvislosti s prevádzkovými činnosťami v oblastiach správy daní – daňové preplatky, inkaso, daňové spory, je potrebné brať do úvahy viacero faktorov:

- odlišné daňové zaťaženie medzi krajinami,
- alikvotne vysoké vyskytnutie vrátenia daňových preplatkov v určitých krajinách,
- pomerne nízky výkon daňových kontrol, ktoré sa týkajú príjmov daňových subjektov,
- odlišnosť krajín vo výskyte daňových nedoplatkov a vytáženosti zamestnancov daňovej správy.

Medzi ďalšie nedostatky daňovej správy patria manažérske IS vo vzťahu k daňovým sporom a nedoplatkom. Administratívna a legislatívna úprava daňovej správy bola zameraná hlavne na práva a povinnosti subjektov ustanovené v zákonnej, právnej alebo inej norme v pokynoch, ktoré vydala daňová správa. V oblasti platenia daní a vyplňania daňových priznaní sú krajiny podobné. Vo väčšine krajín sa vyberá DzP FO zrážkovou formou – zo mzdy, úrokov,

dividend. V menšom počte využívajú krajiny formu zrážky pri DzP PO, alebo DzP z podnikania FO. Veľmi dobrý vývoj bol zaevidovaný pri elektronickom podávaní daňových priznaní.

Veľké rozdiely sú medzi krajinami v daňových konaniach. Na základe toho by mala daňová správa zlepšiť a zefektívniť výkonnosť a komunikáciu s cieľom efektívneho využívania času pri prijímaní rozhodnutí. K faktorom, ktoré efektívne ovplyvňujú výber daní, patria deformácia ekonomických rozhodnutí, motivácia na obchádzanie daňových povinností, náklady súvisiace s občanmi a firmami pre splnenie daňových a odvodových povinností, výskyt viacerých odpočítateľných položiek a daňových únikov. (MF SR)

V nasledujúcich odsekoch si zadefinujeme programy, ktoré sa snažia v rámci Európskej únie znižovať daňové úniky, administratívne spolupracovať a mnoho iného. Budeme sa venovať vybraným programom IOTA, FISCALIS a FTA.

IOTA

Skratka IOTA (Intra-European Organisation of Tax Administrations) znamená v preklade vnútroeurópska organizácia daňových správ, ktorá je neziskovou medzivládnu organizáciou, v ktorej svojim členstvom krajiny získavajú platformu pre výmenu skúseností, postupov a otázok o aktuálnom vývoji v oblasti daňovej správy. Medzi jej hlavné úlohy patrí organizácia workshopov a rôznych fór, ktoré účastníkom členských daňových správ ponúkajú príležitosť, prostredníctvom ktorej sa o svoje názory a skúsenosti môžu podeliť s ostatnými členmi a rozvíjať svoje postupy s cieľom zlepšovať daňové správy svojich členov.

Organizácia IOTA bola založená v roku 1996 so siedmimi členmi daňových správ v strednej a východnej Európe (Bulharsko, Česká republika, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Poľsko, Slovensko). Každým rokom sa organizácia rozrastala o nové krajiny a v súčasnosti ju tvorí 44 členských daňových správ. Sekretariát sa nachádza v Budapešti. Organizácia ďalej vyvinula spoluprácu s niekoľkými medzinárodnými organizáciami, ktoré daňovým správam po celom svete pravidelne poskytujú technickú pomoc. Memorandá o porozumení boli podpísané s Európskou komisiou, CIAT, OECD a MMF.

Svoje aktivity poskytuje organizácia prostredníctvom ročných pracovných programov, ktoré sú založené na organizačnej stratégii. Medzi jej hlavné ciele patrí posilnenie schopnosti členov vyberať daňové príjmy, zabezpečenie porozumenia daňových poplatníkov a poskytovanie profesionálnych služieb daňových poplatníkov. Ďalšími dôležitými cieľmi organizácie IOTA sú:

- podpora a rozvoj spolupráce medzi členmi,

- podpora členov pri implementovaní ich rozvojových programov,
- identifikácia osvedčených postupov a podpora pri ich prijatí,
- podpora špecifickej identity IOTA ako profesionálnej regionálnej organizácie daňových sústav, ktorá spolupracuje s inými medzinárodnými a regionálnymi organizáciami,
- konzultácia s jednotlivými členmi. (HISTORY, 2019)

FISCALIS

Tento program bol vytvorený na účely spolupráce členských štátov v Európskej únii, vďaka ktorému si môžu vnútroštátne daňové správy vymieňať nadobudnuté poznatky a informácie. Podieľa sa na spoluvytváraní a prevádzkovaní hlavných „transeurópskych“ informačných systémov a vytvára siete prostredníctvom spájania národných úradníkov z celej Európy. Program, ktorý v súčasnosti prebieha, bol stanovený na obdobie 2014 – 2020 a jeho aktuálny rozpočet pre rok 2020 je vo výške 234,3 mil. eur.

Medzi všeobecný cieľ, ktorý chce tento program dosiahnuť, patrí zlepšenie správneho fungovania daňových systémov na vnútornom trhu. Tento cieľ sa môže zabezpečiť prostredníctvom posilnenia spolupráce medzi prepojenými krajinami, ich daňovými orgánmi a úradníkmi.

Špecifickým cieľom je podpora boja proti daňovým únikom, podvodom a agresívnemu plánovaniu. Ďalej chce zabezpečiť výmenu informácií v oblasti daní, podporiť administratívnu spoluprácu, zvýšiť administratívnu kapacitu zúčastneným krajinám s cieľom pomáhať pri znižovaní administratívnej záťaže. Nákladmi, ktoré s týmto znižovaním súvisia je potrebné minimalizovať z dôvodu dosiahnutia optimálneho cieľa. K operačným cieľom patrí implementovanie, zlepšovanie a podpora európskych IS pre dane, podpora činnosti administratívnej spolupráce, posilnenie zručnosti a spôsobilosti daňových úradníkov, podpora a zlepšovanie administratívnych postupov. Všetky ciele programu musia byť v súlade s nariadením.

Z programu sú financované rôzne spoločné akcie ako workshopy, semináre, projektové skupiny, kontroly bilaterálneho alebo multilaterálneho charakteru, pracovné návštevy za účelom zvýšenia odbornosti, expertné tímy, ktoré umožňujú operačnú spoluprácu, komunikačné projekty a iné. Medzi ďalšiu finančnú zložku patrí vytváranie európskych informačných systémov a s tým spojený: vývoj, prevádzka, údržba, kontrola kvality. Medzi

neodmysliteľnú súčasť patrí aj spoločné vzdelávanie a vypracovávanie vzdelávacích akcií, ktoré slúžia na podporu odborných znalostí z odboru zdaňovania.

Za realizáciu tohto programu zodpovedá Európska komisia a zúčastňovať sa na ňom môžu všetci úradníci, ktorí v daňových správach pracujú v členských, kandidátskych alebo potencionálnych štátoch, ktorí k programu pristúpili. (Program FISCALIS, 2019)

FTA

Forum on Tax Administration (FTA) je fórum o správe daní, ktoré bolo založené v roku 2002. Patrí k jedinečným fórám pre oblasť daňovej správy „komisárov“, ktorú tvorí 53 krajín v rámci OECD aj mimo OECD a patria sem aj členovia skupiny G20. Hlavnou víziou je vytvorenie takého fóra, v ktorom budú môcť „komisári“ diskutovať o vzniknutých problémoch, ovplyvňovať globálne trendy a rozvíjať novovzniknuté nápady v súvislosti so zlepšením daňovej správy vo svete.

Medzi kľúčové ciele organizácie patrí zlepšenie služieb daňových poplatníkov, dodržiavanie daňových predpisov prostredníctvom zvyšovania efektívnosti a spravodlivosti daňovej správy a minimalizácia nákladov na ich dodržiavanie. Pre zabezpečenie najvyššieho implementovania výsledkov práce do daňových úradov sú výsledky kľúčových štúdií zverejnené vo forme správ, informácií a usmerňovacích poradenských poznámok v daňovej správe.

Spolupráca medzi krajinami sa uskutočňuje na základe dohody o voľnom obchode, ktorá je organizovaná na základe troch pilierov: zlepšenie zosúladenia, podpora medzinárodného programu a budúcej daňovej správy. Pracovný program sa zabezpečuje piatimi trvalými sieťami, niekoľkými časovo obmedzenými projektmi, ktoré sú realizované v menších skupinách daňových správ a tzv. „Spoločenstvami záujmu“ (fóra, kde si môžu jednotliví odborníci v daňovej oblasti vymieňať nápady). Tieto činnosti sa vykonávajú pod záštitou 13 vedúcich komisárov. (OVERVIEW, 2019)

Touto kapitolou uzatvoríme teoretickú časť našej práce, z ktorej nadobudnuté teoretické poznatky aplikujeme v nasledujúcich kapitolách praktickej časti diplomovej práce.

2 Cieľ práce a metodika

Primárnym cieľom práce je analýza efektívnosti vybraných činností finančnej správy v oblastiach ako výber daní, cla, administratívnej náročnosti a kontrol v nadväznosti na hlavný cieľ finančnej správy, ktorým je zabezpečenie plnenia príjmov do ŠR a rozpočtov EÚ. Tento hlavný cieľ vychádza z tzv. strategických cieľov stanovených v stratégii finančnej správy na obdobie 2014 – 2020. Dôležitou súčasťou nami stanoveného cieľa je aj posúdenie miery plnenia týchto strategických cieľov.

Medzi sekundárne ciele práce patrí teoretické vymedzenie funkcií, postavení, kompetencií a cieľov FS v oblasti ciel a daní. Taktiež sa zameriavame na sledovanie úloh Finančného riaditeľstva a činností colných a daňových úradov.

Použitou metódou záverečnej práce je komparácia vo vzťahu s analýzou. Pri vypracovaní teoretickej časti sme vychádzali z odbornej tuzemskej a zahraničnej literatúry zameranej na skúmanú problematiku vo forme odborných článkov, knižných zdrojov, internetových zdrojov, tlačových správ a výročných správ. Ďalším dôležitým zdrojom informácií bol zákon č. 35/2019 Z. z. Zákon o finančnej správe.

Najviac využívanou metódou, ktorú sme aplikovali hlavne v teoretickej časti bola metóda analýzy jednotlivých častí, ktoré tvoria finančnú správu vďaka ktorej lepšie pochopíme problematiku a naplníme tak stanovené ciele. Ďalšou využívanou metódou bola metóda komparácie a to hlavne v praktickej časti, ktorú sme využívali pri porovnávaní údajov v tabuľkách a grafoch na zobrazenie výberu daní a ciel v nadväznosti na príjmy do ŠR za zvolené obdobie. Následne sme z dostupných údajov pre viditeľnejšie porovnanie vypočítali napríklad index medziročnej zmeny vo výbere určitého typu dani, a to podielom aktuálneho a predchádzajúceho roka.

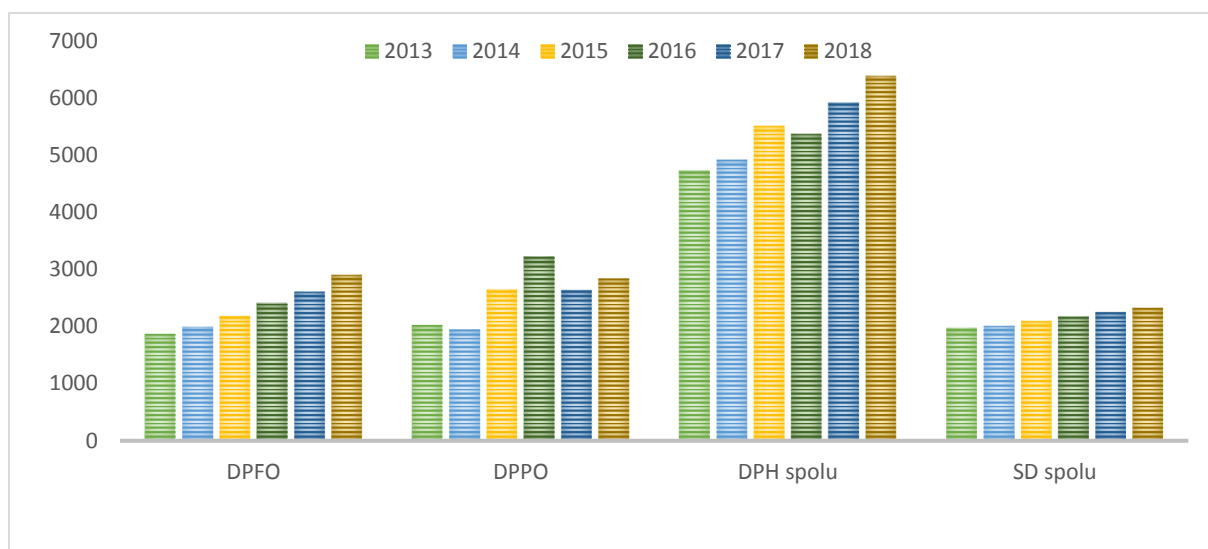
3 Výsledky práce

Finančná správa má v SR, ale aj v ostatných krajinách sveta veľmi dôležité postavenie. Dane a cla majú nezastupiteľnú úlohu v každom štáte, a preto sa Slovenska republika rozhodla tieto 2 časti spojiť do jednej a vznikla tak FS SR. Činnosťami, ktoré vykonáva zabezpečuje hlavný príjem do štátneho rozpočtu. V každom štáte sa orgány štátnej správy snažia dohliadať na daňové subjekty, aby si plnili svoje daňové povinnosti efektívne, účinne, včas a poctivo. Prostredníctvom pravidelných vylepšení sa FS z pohľadu nákladov snaží byť čo najefektívnejšia a z pohľadu výberu daní čo najviac účinná.

Medzi prioritné úlohy patrí zamedziť porušovanie predpisov hlavne v oblasti daní a ciel, dohľad nad dodržiavaním medzinárodných zmlúv a predpisov, ktorými sa zabezpečuje daňová, colná, obchodná, bezpečnostná ale aj poľnohospodárska politika. V rámci obchodu s 3. krajinami vykonáva dohľad v rámci colného územia EÚ. Vykonáva taktiež dozor nad tovarmi, ktoré podliehajú spotrebnej dani a napomáha pri medzinárodnej spolupráci v oblasti správy daní, cla a vymáhání finančných pohľadávok. Úlohy v oblasti colných sadzieb, taríf a hodnoty, pôvodu tovaru, štatistiky obchodu medzi 3. krajinami a krajinami EÚ a iné podľa osobitných predpisov. V tejto kapitole sa zameriavame práve na efektívnosť výberu daní a cla. Počas nami sledovaného obdobia porovnávame kvantitatívne údaje týkajúce sa výberu daní a cla. Taktiež analyzujeme činnosti FS, ktoré s týmto výberom súvisia.

3.1 Efektívnosť výberu daní do štátneho rozpočtu

Medzi prioritné úlohy FS patrí plnenie ŠR a rozpočtu EÚ. Na výbere daňových príjmov sa podieľajú inštitúcie finančnej správy, ktorými sú daňové a colné úrady. Medzi ich kľúčové úlohy patrí efektívny výber príjmov, monitorovanie príjmov a prijímanie opatrení pri dosahovaní ich plnenia. V súvislosti so strategickými cieľmi je nevyhnuté zefektívniť správu daní a ciel, s ktorým súvisí zjednodušenie, zefektívnenie a zmodernizovanie hlavných procesov FS, ktorá ma taktiež zvýšiť kvalitu poskytujúcich služieb klientom v nadväznosti na zvýšenie efektívnosti správy daní a ciel. V nasledujúcom grafe pozorujeme výber hlavných daní, ktoré sa FS SR podarilo vybrať za sledované obdobie od roku 2013 až do roku 2018.

Graf 1 Výber hlavných daní FS SR v rokoch 2013-2018, mil. eur

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Výročných správ FS SR

Pri pohľade na graf vyššie vidíme, že jednotlivé dane majú špecifický charakter. Nie je možné posúdiť ich ako celok a tvrdiť, že výber každej dane sa z roka na rok zvyšuje. DPH tvorí každý rok najvyššiu vybranú časť a zároveň je to aj najvyššia časť príjmov ŠR. Pri DPH a DPPO dochádza medzi jednotlivými rokmi k balansovaniu. Na druhej strane pri DPFO a SD vidíme medziročné zvyšovanie. Finančná správa za rok 2018 vybrala spolu 14,5 mld. eur. Najväčším podielom prispel výber DPH a to až vo výške 6,5 mld. eur, čo predstavuje takmer 45 % celkových príjmov. Druhou v poradí je DPPO v hodnote 2,8 mld. eur, DPFO 0,3 mld. eur a na záver sú to spotrebné dane v celkovej výške 0,2 mld. eur.

Daňové úrady sa podieľajú na výbere daní, ktoré sú príjmami štátneho rozpočtu, rozpočtov obcí a tiež VÚC. Určitý podiel zaplatenej dane poukazuje na verejnoprospešné účely a medzi jeho úlohy patrí aj vrátenie nadmerných odpočtov platiteľom DPH. V nasledujúcej tabuľke sledujeme vývoj daní a NO za jednotlivé roky.

Tab 4 Štruktúra výberu daní DÚ v medziročnom porovnaní 2013 – 2018

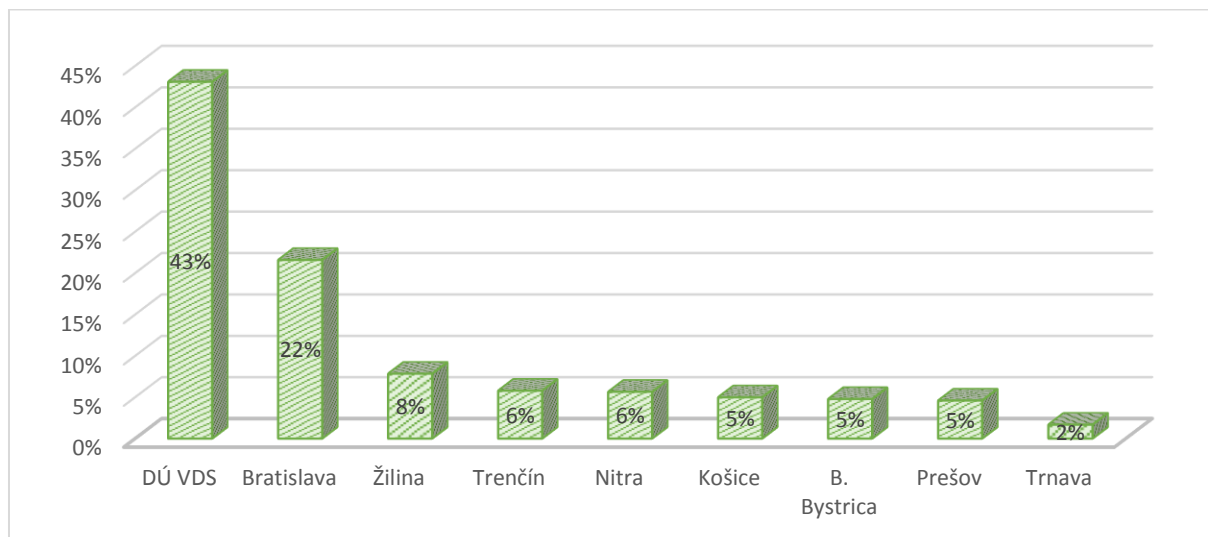
Druh dane	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Index 2018/2017
Daň z príjmov FO zo závislej činnosti	1 790,89	1 907,97	2 084,08	2 293,38	2 513,69	2 839,04	112,94%
Daň z príjmov FO z podnikania a nerezidentných osôb	81,82	85,06	102,24	113,23	94,15	63,94	67,91%
Daň z príjmov FO spolu	1 872,71	1 993,03	2 186,32	2 406,62	2 607,84	2 902,98	111,32%
Daň z príjmov PO	2 028,43	1 947,50	2 640,52	3 221,85	2 637,36	2 837,66	107,59%
Daň vyberaná zrážkou	177,79	175,07	162,01	179,26	178,51	209,2	117,19%
Daň z majetku	0,4	0,21	0,14	0,14	0,12	0,06	50,00%
DPH - výber dane	8 033,12	8 352,41	9 186,07	8 994,53	9 510,32	10 275,55	108,00%
- vrátený NO	-5 971,11	-6 049,77	-6 238,97	-6 128,84	-6 265,21	-6 528,70	104,21%
Spolu DPH	2 062,01	2 302,64	2 947,10	2 865,69	3 245,11	3 746,84	115,46%
Spotrebné dane	0	0,01	0,08	0	0,01	0	0,00%
DzMV a dobeh cestnej dane	140,1	151,18	142,04	140,59	150,36	154,02	102,43%
Pokuty z DK	0,69	0,88	0,62	0,97	1,46	1,41	96,58%
Odvod z poistenia	X	X	X	X	12,94	30,53	235,94%
Daň z emisných kvót	0,02	0,01	0	0	0	-8,83	
Spolu výber daní	12 253,27	12 620,28	14 317,80	14 943,96	15 098,91	16 402,60	108,63%
Hrubý výnos daní	6 282,16	6 570,51	8 078,84	8 815,12	8 833,70	9 873,95	111,78%
Príjem ŠR	4 457,12	4 635,02	5 923,79	6 365,51	6 199,58	6 945,51	112,03%

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Výročných správ FS SR

V roku 2018 tvoril celkový výber daní 16 402,6 mil. eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom je tento výber vyšší o 1 303,69 mil. eur. Najväčší podiel má na tom nárast DPH, ktorý sa zvýšil oproti roku 2017 o 501,7 mil. eur, ďalej DPFO zo závislej činnosti o 325,35 mil. eur, DPPO o 200,3 mil. eur, dane vyberané zrážkou o 30,69 mil. eur. Výnimkou nebola ani DzMV, ktorá stúpila o 3,66 mil. eur. Na druhej strane zaznamenávame pokles vo výbere DPFO z podnikania a inej SZČO o 30,21 mil. eur, a to z dôvodu legislatívnych úprav v oblasti zvyšovania paušálnych výdavkov.

Celkový výber daní bol v danom roku znížený o NO DPH vo výške 6 528,7 mil. eur, prevod do obcí z výnosu DPFO 2 860,1 mil. eur, prevod časti zaplatenej DPFO a DPPO na verejnoprospešné účely 68,3 mil. eur. Po odpočítaní spomínaných výdavkov FS odvieďa do ŠR daňové príjmy v sume 6 945,5 mil. eur. Na základe sledovaného obdobia vieme s určitosťou povedať, že príjem do štátneho rozpočtu sa každým rokom zvyšuje a tým FS napĺňa jeden zo svojich stanovených strategických cieľov. Platby, ktoré FS poukazuje v roku 2018 do VÚC, obcí a vratiek NO DPH tvoria až 57,7 % z celkového objemu daňových príjmov,

čo je o viac ako 1 % menej v porovnaní s prechádzajúcim rokom. V nasledujúcom grafe si bližšie priblížime úspešnosť výberu daní jednotlivých daňových úradov v SR.

Graf 2 Medziročné porovnanie výnosu daňových príjmov jednotlivých DÚ za rok 2018

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Výročných správ FS SR

Najväčší podiel na hrubom výnose daňových príjmov za rok 2018 dosahoval DÚ VDS z dôvodu zameriavania sa predovšetkým na veľké spoločnosti. Druhý v poradí je DÚ Bratislava s 22 % podielom. Za nimi nasledovali ostatné úrady s menšími rozdielmi.

V nasledujúcej tabuľke si uvádzame prehľad colných a daňových príjmov colnými úradmi, ktoré sa vybrali za sledované obdobie 2013 – 2018 a zároveň si porovnáme rok 2017 s rokom 2018 v absolútnom a relatívnom vyjadrení.

Tab 5 Štruktúra výberu daní a ciel za roky 2013 – 2018 v mil. eur

Druh príjmu	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel 2018 - 2017	Index 2018/2017
DPH	2 672,8	2 616,70	2 563,00	2 503,40	2 677,80	2 673,10	-4,7	99,82%
Spotrebné dane spolu	1 977	2 009,60	2 096,80	2 170,70	2 252,70	2 324,20	71,5	103,17%
CLO	27,5	31,5	28,9	28,9	22,4	23,4	1	104,40%
Ostatné príjmy *	1	3,2	1,5	1,6	1,7	1,4	-0,3	82,35%
Spolu	4 678,3	4 661,00	4 690,20	4 704,60	4 954,70	5 022,10	67,4	101,36%

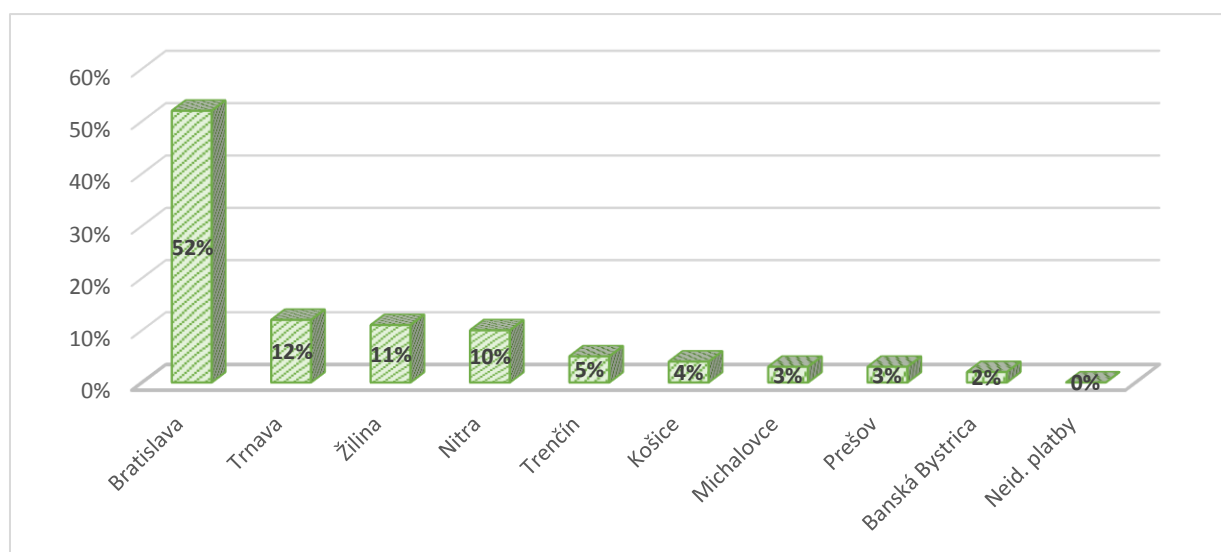
*(dovozná prirážka + ostatné príjmy + pokuty a penále VPS + iné nedaňové príjmy VPS)

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa VS FS SR

Rok 2018 priniesol celkový nárast daňových a colných príjmov o 67,4 mil. eur oproti porovnávanému roku 2017. Nárast príjmov sledujeme u spotrebných daní a cle. Pri spotrebných daniach je to nárast o 71,5 mil. eur a pri cle o rovný 1 mil. eur. Na druhej strane pokles zaznamenávame vo výbere DPH o 4,7 mil. eur, čo predstavuje pokles o 0,18 % a v ostatných príjmoch o 0,3 mil. eur (v percentuálnom vyjadrení poklesli o 17,65 %).

Pokles príjmov na DPH v roku 2018 je dôsledkom zmien vo výrobných programoch významných spoločností na trhu automobilového priemyslu a spotrebnej elektroniky. Zvýšenie príjmu zo spotrebných daní bolo následkom priaznivého výnosu z minerálnych olejov (ovplyvnený cenou pohonných hmôt), tabakových výrobkov, liehu a piva. Jeden z faktorov, ktorý tento nárast ovplyvnil je zvýšenie domáceho dopytu, ktorý súvisí s priaznivým vývojom hospodárstva.

V nasledujúcom grafe si priblížime prostredníctvom jednotlivých colných úradov v SR podiel úspešného výberu daňových a colných príjmov, ktoré si zoradíme zostupne podľa výšky daného podielu na ŠR.

Graf 3 Prehľad colných úradov a jeho podielu daňových a colných príjmov na ŠR za rok 2018

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výročných správ FS SR

Na základe uvedeného grafu jednoznačne vidíme, že najväčším podielom pri výbere daní a cla prispieva Colný úrad v Bratislave. Za ním vo výrazne menšom podiele nasleduje Trnava, Žilina a Nitra. Najmenší percentuálny podiel na príjmoch má Banská Bystrica.

Kontrolná činnosť

Neodmysliteľnú súčasť FS SR jednoznačne tvorí kontrolná činnosť. Rozoznávame niekoľko kontrol, a to:

- daňové kontroly,
- opätovné daňové kontroly,
- účtovnícke kontroly,
- kontroly správnosti a včasnosti výberu a platieb správnych poplatkov,
- kontroly štátnej pomoci, ktorú poskytujú daňové orgány,
- výkon miestneho zisťovania a iné.

Medzi najdôležitejšiu formu kontroly patrí práve daňová kontrola, prostredníctvom ktorej sa preveruje a zisťuje základ dane a iné skutočnosti, ktoré sú pre správne určenie dane a vznik daňovej povinnosti významné. Ďalšou formou je prevencia, ktorá podporuje spolu s inými faktormi dobrovoľné plnenie svojich daňových povinností. V nasledujúcej tabuľke uvádzame počet daňových kontrol a ich efektivitu za sledované obdobie.

Tab 6 Porovnanie výsledkov kontrolnej činnosti za roky 2013 - 2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet vykonaných kontrol	13 059	12 488	10 417	11 823	10 965	7 916
z toho počet kontrol s nálezom	5 531	5 851	4 776	5 683	6 475	5 469
Nález z vykonaných kontrol (v tis. €)	573 215	646 893	647 293	701 368	670 056	618 611
Celková efektivita kontrol v % (bez kontrol NO DPH)	56,7	63,80	73,70	75,50	77,30	81,7
Celková efektivita kontrol zameraných na NO DPH v %	33,8	38,30	31,10	31	39,30	45

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa výročných správ FS SR

Tabuľka 6 zobrazuje medziročný počet kontrol v nadväznosti na ich úspešnosť. Na základe zistených údajov vidíme v roku 2018 pokles oproti predchádzajúcemu roku 2017, konkrétne v počte vykonaných kontrol, kontrol s nálezom a rovnako aj pokles v tis. eur, ktoré boli pri kontrolách zistené. Znižovanie počtu kontrol v sledovanom období je zapríčinené znižovaním počtu kontrolórov. Avšak musíme povedať, že aj napriek zníženému počtu kontrol je celková efektivita vyššia, čo znamená že FS v oblasti kontrol z roka na rok napreduje. Úbytok daňových kontrolórov je dôsledkom vysokých pracovných nárokov kladených na danú pozíciu.

Najvyšší podiel na náleze a rovnako aj najviac vykonaných kontrol bolo v oblasti DPH. Z pohľadu daňových únikov sa javí táto daň ako najrizikovejšia. V roku 2018 z celkových kontrol bolo 66,6 % vykonaných práve na DPH a z celkových nálezov tvorila až 74,7 %. V nasledujúcej tabuľke uvedieme nálezy, ktoré boli vymáhané prostredníctvom vykonaných kontrol v roku 2018.

Tab 7 Prehľad nálezov z vykonaných kontrol za rok 2018 podľa druhov daní (v tis. eur)

Druh nálezu	DPPO	DPFO	DPZČ	DPH	DMV	Účtovníctvo	Iná
Rozdiel dane	49 805	5 061	26	239 235	32	X	55
Pokuty z DK	3 754	355	6	19 226	1	464	29
Zníženie NO DPH	X	X	X	24 949	X	X	X
Určenie VDP	X	X	X	30 722	X	X	X
Zníženie straty z DK	47 104	2 433	X	X	X	X	X
Daň určená podľa pomôcok	43 150	717	68	147 234	3	X	X
Pokuty DUPP	839	143	X	861	X	X	X
Zníženie straty z UDPP	2 206	133	X	X	X	X	X
Spolu	146 858	8 842	100	462 227	36	464	84

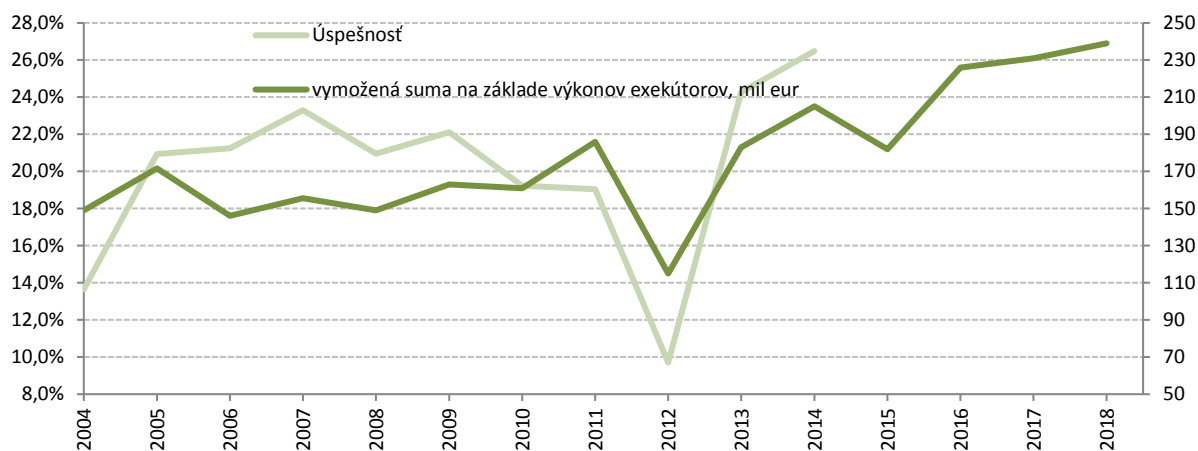
Zdroj: vlastné spracovanie podľa VS FS SR

Z uvedených údajov opäť vidíme, že najúspešnejšie kontroly sú na DPH (rozdiel dane vo výške 239 235 tis. eur.). Naopak, najmenšie rozdiely sa našli pri dani z motorových rozdiel, a to v sume 36 tis. eur. V rámci kontrol sa taktiež vykonávali kontroly zamerané na transferové oceňovanie a zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. Z 32 vykonaných kontrol si štát prilepil o nález v hodnote 51 210 tis. eur. Veľké množstvo kontrol bolo zamerané aj na elektronické registračné pokladne, ktoré patria medzi najväčšie projekty finančnej správy, ďalej overovanie splnenia podmienok na dobrovoľnú registráciu na DPH, preverovanie nároku na vrátenie NO DPH.

Daňová správa

Z dôvodu dobrovoľného neplnenia si svojich daňových povinností vznikajú daňovým subjektom nedoplatky na dani. Správca dane tieto nedoplatky vymáha od dlžníka prostredníctvom exekučného konania spôsobmi, ktoré sú stanovené v zákone č. 511/1992 Z. z. Vymáhanie daňových nedoplatkov je dôležitou súčasťou naplňovania príjmov ŠR. Z hľadiska efektívnosti je nevyhnutné vymáhať v exekúcii najskôr najvyššie a súčasne aj najnovšie daňové nedoplatky. Úspešnosť vymáhania daňových nedoplatkov vypočítame ako podiel vymožených

prostriedkov na celkových vymožitelných poplatkoch. V nasledujúcom grafe sledujeme úspešnosť a vymoženú sumu na základe výkonov exekútorov za sledované obdobie.

Graf 4 Úspešnosť vymáhania nedoplatkov DÚ (ľavá os), vymožená suma (mil. eur, pravá os)

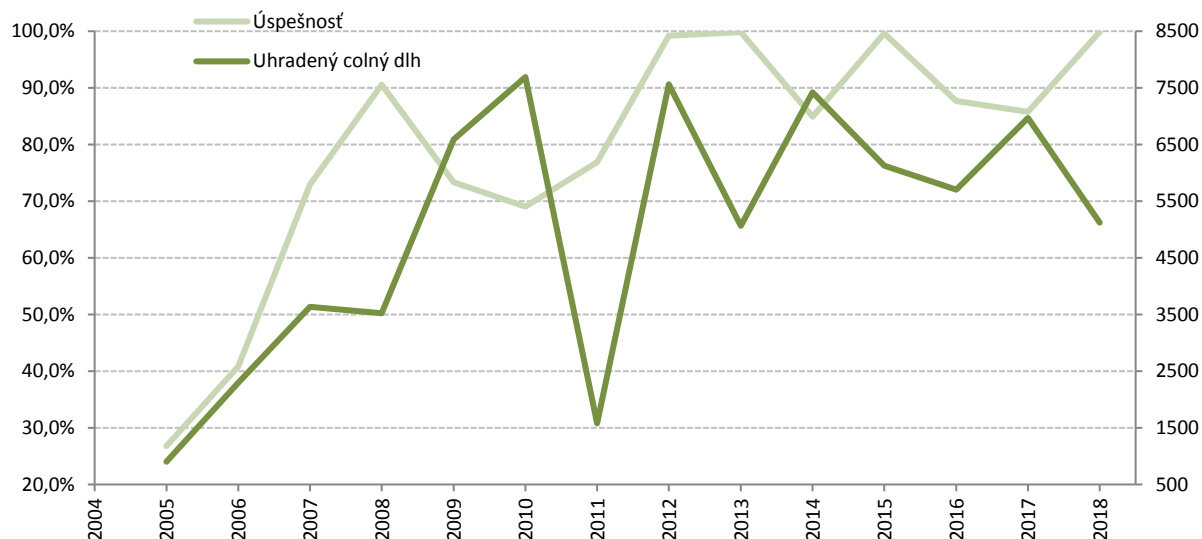
Zdroj: vlastné spracovanie podľa VS FS SR

Medzi sledovanými rokmi 2004 až 2018 sa úspešnosť vymáhania nedoplatkov pohybuje v rozmedzí 14 % – 26 %. Medzi najúspešnejšie roky patria roky 2016, 2017 a 2018, v ktorých sa úspešnosť dostala až nad úroveň 25 %.

Okrem odbornej práce exekútorov sa na vymáhaní nedoplatkov podieľajú aj iné faktory ako vznik, evidencia, štruktúra – dorubenie, vymáhanie a iné. Vymáhané nedoplatky vzniknuté prostredníctvom vyrubenej dane podľa pomôcok sú takmer nevymožiteľné, veková štruktúra – čím starší, tým nižšia efektivita, posúdenie vymožitelnosti a kvalifikácia – proces pri ktorom sa charakter a vymožitelnosť mení z mesiaca na mesiac, regionálna výkonnosť – vymáhanie je efektívnejšie v aktívnejších regiónoch. Celkový proces vymáhania najviac závisí od veľkosti majetku dlžníka.

Colná správa

Colné úrady spravujú spotrebné dane. Prostredníctvom riadnych a dodatočných daňových priznaní, takisto daňovým dozorom sa sleduje administratívno-správna činnosť spotrebných daní. Meranie správy daní a administratívnej záťaže je vykonané prostredníctvom počtu podaných a spracovaných priznaní, vydaných dokumentov a vykonaných kontrol v danom roku. Úspešnosť sa meria ako podiel uhradeného colného dlhu na celkovom vymeranom dlhu. V nasledujúcom grafe sledujeme vývoj úspešnosti a uhradeného colného dlhu za roky 2004 – 2018.

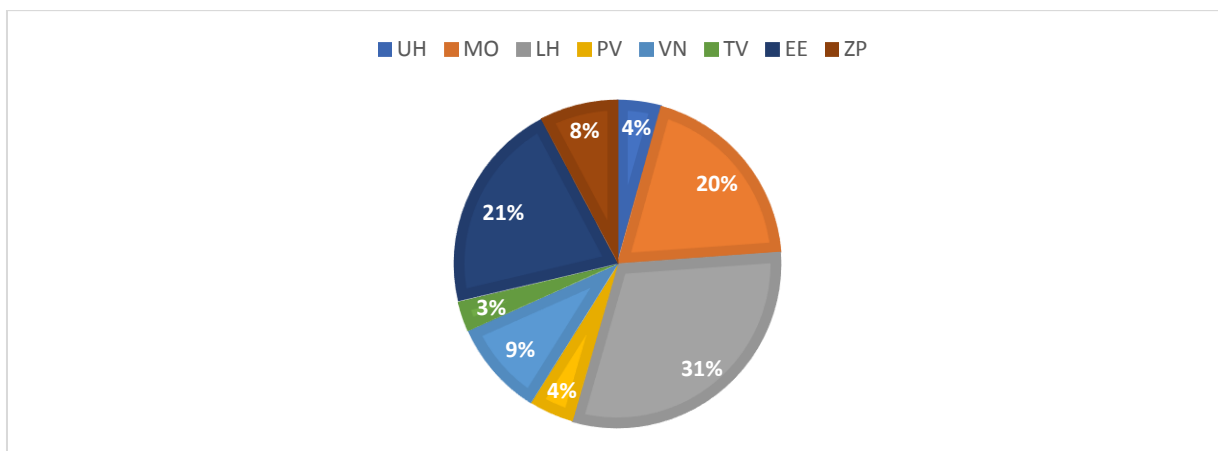

Graf 5 Úspešnosť následných kontrol CÚ (ľavá os), uhradený colný dlh (tis. eur, pravá os)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa VS FS SR

Na grafe vidíme vývoj úspešnosti kontrol colných úradov za sledované obdobie. Na základe získaných údajov môžeme povedať, že po vzniku FS sa úspešnosť zefektívnila, v niektorých rokoch dokonca až do výšky 100 %. V roku 2018 uhradený colný dlh oproti roku 2017 klesol zo 6,9 mil. eur na 5,1 mil. eur. V období rokov 2005 – 2011 dosahovala priemerná úspešnosť len 64,3 % a ročný priemerný uhradený dlh bol na úrovni 3,7 mil. eur. Podľa jednotlivých colných úradov na uhradenom colnom dlhu získal najviac Colný úrad v Bratislave a Košiciach.

Na spotrebné dane bolo v roku 2018 vykonaných spolu 3 085 kontrol. V nasledujúcom grafe sledujeme podiel týchto kontrol podľa jednotlivých spotrebných daní.

Graf 6 Daňové kontroly podľa SD (2018)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa VS FR SR

Na základe dostupných údajov je z grafu zrejmé, že najviac daňových kontrol, ktoré boli v roku 2018 vykonané na spotrebné dane sa sústredili najviac na daň z liehu (31 %), uhlia (21 %), minerálneho oleja (20 %) a najmenej na daň z tabakových výrobkov (3 %), vína a piva (4 %).

3.2 Elektronická komunikácia

Každoročne FS spracováva veľký počet žiadostí o registráciu alebo evidenciu. V tabuľke sledujeme počet registrácií podľa jednotlivých druhov daní za nami sledované obdobie.

Tab 8 Správa daní a registrácia (2013 – 2018)

Rok	DPH	DPFO	DPPO	Platitelia dane zo ZČ	Platitelia dane vyberanej zrážkou	DzMV
2013	206 918	2 879 037	278 903	282 217	34 941	368 573
2014	202 359	2 921 699	287 880	284 909	33 536	391 607
2015	201 976	3 008 570	285 388	267 702	30 858	400 148
2016	207 478	3 124 373	294 396	268 792	30 078	261 998
2017	213 358	3 241 894	306 622	269 677	29 560	286 290
2018	221 190	3 355 264	322 235	270 568	31 177	304 931

Vlastné spracovanie podľa VS FS SR

V tabuľke uvádzame počty registrácií, ktoré boli vykonané na základe žiadostí pravidelne prichádzajúcich na FS SR a ktoré čakajú na ich spracovanie. Každoročne sa najviac registrácií vykoná v oblasti DPFO. V roku 2018 v porovnaní s rokom 2013 zaznamenávame nárast registrácií pre túto daň až o viac ako 16 %. Po DPFO v objeme nárastu pokračuje v počte registrácií DPPO, platiteľov zo závislej činnosti, DPH, DzMV a skupinu uzatvárajú platitelia dane vyberanej zrážkou.

Pre priblíženie administratívnej záťaže FS uvádzame aj prehľad podaných a spracovaných dokumentov DÚ, ktoré obsahujú počet daňových priznaní k DPH, DPPO, DPFO, DzMV, SV s KV DPH, mesačné prehľady a hlásenia.

Tab 9 Prehľad spracovaných dokumentov (2013 – 2018)

Počet podaných a spracovaných daňových dokumentov	2013	2014	2015	2016	2017	2018
DP k DPFO*	999 490	935 001	928 025	957 837	965 016	972 395
DP k DPPO*	205 951	223 351	226 740	241 138	251 092	256 607
DP k DzMV	211 459	217 032	213 587	229 783	232 403	223 896
DP k DPH	1 608 457	1 719 001	1 775 315	1 854 472	1 936 471	2 024 440
Súhrnné výkazy DPH	227 810	245 969	251 088	276 343	290 000	305 400
Kontrolné výkazy DPH**	-	1 633 711	1 680 711	1 755 813	1 830 871	1 919 904
Hlásenia o vyúčtovaní dane z príjmov zo ZČ a FP	177 034	167 612	165 495	189 645	195 443	199 525
Prehľady o zrazených a odvedených preddavkoch na daň	1 825 601	1 903 329	1 910 411	2 043 369	2 097 955	2 148 092
Vyhlasenia o poukázaní podielu zaplatenej dane	608 260	616 091	628 502	739 522	829 596	873 400
Účtovné výkazy***	774 012	928 101	500 654	406 620	396 452	416 555
Spolu	6 638 074	8 589 198	8 280 528	8 694 542	9 025 299	9 340 214

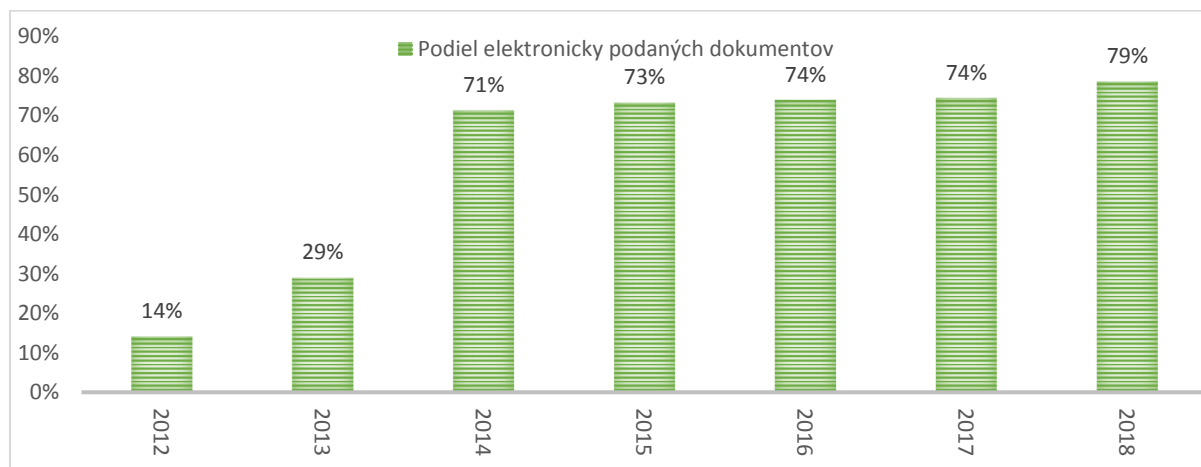
Zdroj : vlastné spracovanie podľa VS FS SR

Všetky podané dokumenty boli spracované v informačnom systéme FS podľa ich druhu. V roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 sa zvýšil počet spracovaných dokumentov o 314 915, čo predstavuje nárast o 3,5 %. Na zvýšení sa podieľali všetky spracované dokumenty okrem daňových priznaní DzMV. Najviac bolo podaných prehľadov o zrazených a odvedených preddavkoch v počte 2 148 092, za nimi nasledujú DP k DPH, a to 2 024 440 a trojicu najväčších uzatvárajú kontrolné výkazy DPH, vďaka ktorým niekoľko násobne minimalizovali úniky na DPH. Dokumenty, ktoré sú FS doručené v listinnej podobe sú následne spracované do elektronickej podoby a nahrané do registra účtovných závierok.

Prostredníctvom podávania elektronických daňových dokumentov sa má zrýchliť a tiež zefektívniť práca správcov dane. Elektronizácia smeruje k vyššej produktivite zamestnancov, znižovaniu prevádzkových nákladov, čo vedie k celkovému znižovaniu nákladov na výber daní. Správne vyplnenie daňového priznania má za následok zníženie práce pre zamestnanca a z toho dôvodu dochádza k znižovaniu zamestnancov na danom odbore. Úspora práce v prijímaní elektronických dokumentov je z pohľadu vstupnej práce skenovania a preberania minimalizovaná. Úspora nesúvisí s prácou, ktorá sa vzťahuje na spracovanie dokumentov, s čím súvisí vyzývanie subjektov v prípade nejasností na ich doplnenie, podanie, ukladanie pokút a vyzývanie na úhrady v prípade nezaplatenia dane v riadnom termíne.

Elektronizácia daňovým subjektom výrazne zjednodušuje podávanie daňových priznaní, čo má za následok lepší výber daní. FS SR aj napriek svojim zlepšeniam stále zaostáva

za väčšinou krajín OECD v oblasti poskytovania elektronických služieb, hlavne v oblasti DPFO. V nasledujúcom grafe sledujeme podiel elektronických daňových priznaní od vzniku FS SR.

Graf 7 Celkový podiel elektronicky podaných dokumentov (všetky dokumenty)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa VS FS SR

V roku 2012, v období vzniku FS SR, bol podiel podaných elektronických dokumentov na úrovni 14 %. Postupným zvyšovaním dosahuje v roku 2018 tento podiel až 79 %. FS má kapacitu na to, aby dokázala spracovať 100 % daňových dokumentov, avšak daňové subjekty zatiaľ túto možnosť nevyužívajú. Prostredníctvom proklientského prístupu a správneho marketingu by mala postupne docieľiť 100%-né využívanie podávania elektronických dokumentov. Pri pohľade na graf 7 vidíme, že elektronické podávania sú čoraz viac využívané a teda môžeme tvrdiť, že aj tento cieľ sa FS darí naplňovať.

3.3 Komunikácia finančnej správy s verejnosťou

FS sa každoročne zameriava taktiež na internú a externú komunikačnú stratégiu, ktorá je proklientsky orientovaná a sledujeme výrazný nárast nie len v kvantite, ale aj kvalite mediálnych výstupov. Výsledky sú podložené analýzami, ktoré vykonáva FS. Komunikačné nástroje sa z roka na rok rozširujú, v roku 2018 tomu značne prispel aj automatizovaný chatbot. FS využíva vo svojej komunikačnej stratégii tieto komunikačné kanály: interné komunikačné kanály, médiá, sociálne siete, chatbot – Taxana, slobodný prístup k informáciám podľa zákona č. 211/2000 Z. z. a zákona č. 333/2011 Z. z. upravujúci postavenie, právomoc a pôsobnosť FR SR. Každoročne sa usporadúvajú propagačno-vzdelávacie akcie zamerané na oboznamovanie sa s novinkami, ktoré sa v danom roku pripravujú a majú podobu prezentácií, tlačových besied,

brunch-ov a iné. V nasledujúcej tabuľke priblížime počet mediálnych výstupov za nami sledované obdobie.

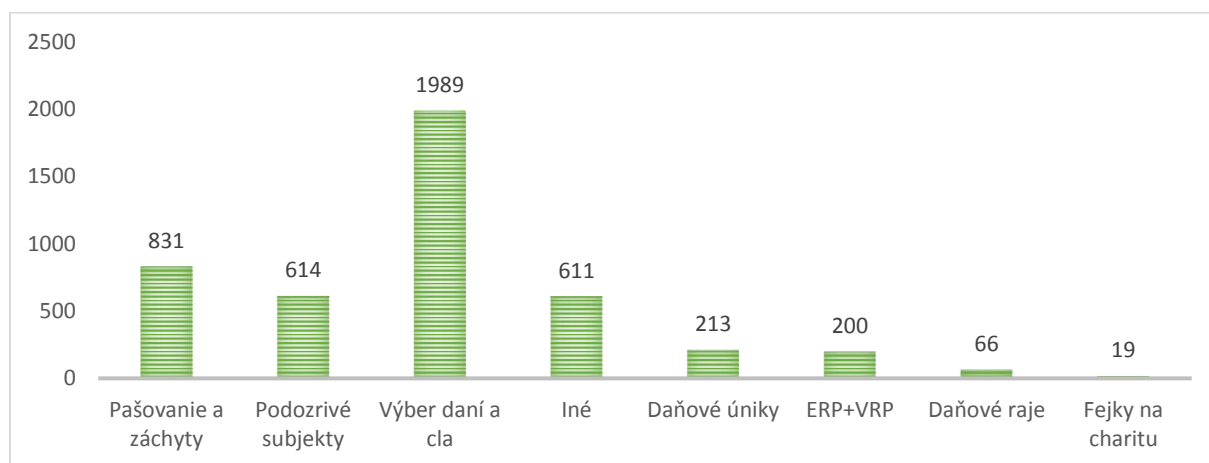
Tab 10 Prehľad mediálnych výstupov (2013 – 2018)

Mediálne výstupy	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Elektronické médiá	811	528	823	625	1 172	836
Weby	1 578	1 543	708	2 832	2 428	793
Tlačové médiá	1 067	928	1 811	930	953	2 929
Celkom	3 456	2 999	3 342	4 387	4 553	4 558

Vlastné spracovanie podľa VS FS SR

Po spracovaní prehľadu v tabuľke 10 vidíme, že v minulých rokoch došlo k pravidelnému zvyšovaniu celkových mediálnych výstupov, ale vždy v iných kombináciách. Zatiaľ čo v roku 2016 boli elektronické médiá v počte 625, tak v roku 2017 sa zvýšili dvojnásobne a v roku 2018 opäť klesli na 836 výstupov. Weby mali podobný priebeh ako elektronické médiá a naopak tlačové médiá po roku 2015 klesli a opäť sa zvýšili v roku 2018, a to takmer trojnásobne oproti predchádzajúcemu roku a dosiahli tak úroveň 2 929 výstupov.

Veľmi obľúbeným a rozrastajúcim sa komunikačným výstupom je Facebook, kde sa každoročne pripoja ďalší priaznivci. Ich najväčší prílev zaznamenala FS na svojej „fb“ stránke v roku 2014 až 2016. Ročne tam pribudne približne 300 príspevkov, ktoré sú tvorené z rôznych odkazov, fotografií, statusov a videí. V roku 2018 spustila FS automatizovaný chatbot na portáli FS a Messengeri. Počas jej krátkeho fungovania s ňou v roku 2018 komunikovalo 22 541 užívateľov. V nasledujúcom grafe priblížime oblasti, ktorým FS v roku 2018 venovala najviac pozornosti.

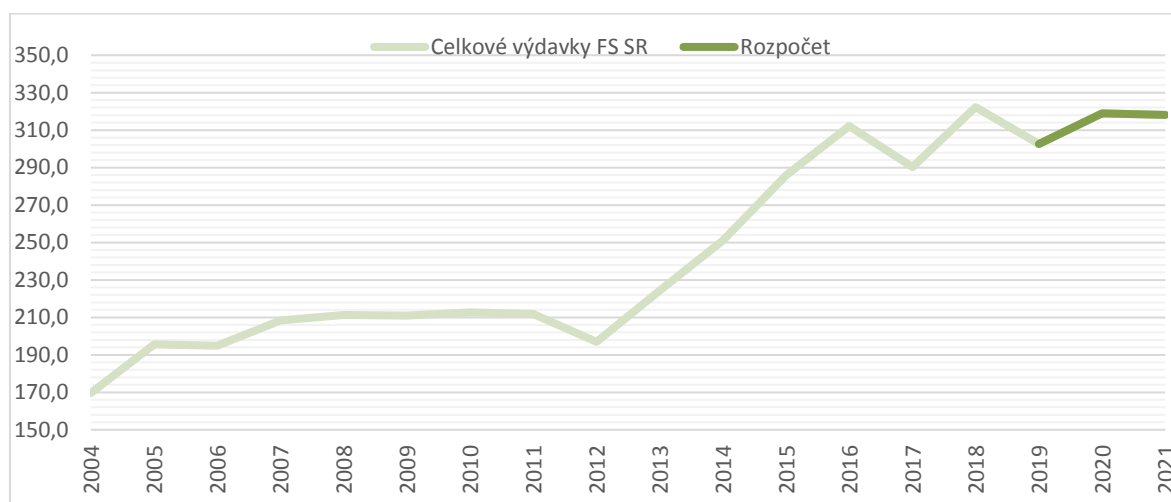
Graf 8 Najkomunikovanejšie témy roku 2018

Zdroj: vlastné spracovanie podľa VS FS SR

Z grafu jednoznačne vyplýva, že najviac komunikovanou oblasťou počas sledovaného roka, ktorou sa FS zaoberala, bol výber daní a ciel (konkrétne 1989 výstupov). Druhou najkomunikovanejšou oblasťou bolo pašovanie a záchyty v množstve 831 výstupov. Nasledovala téma podozrivé subjekty a najmenej publikovanými boli „fejky“ v oblasti charity. V závere tejto časti môžeme zhodnotiť, že daný cieľ sa FS postupne darí naplňať a aj v tejto oblasti dochádza k jej napredovaniu.

3.4 Efektívne využívanie zdrojov financovania

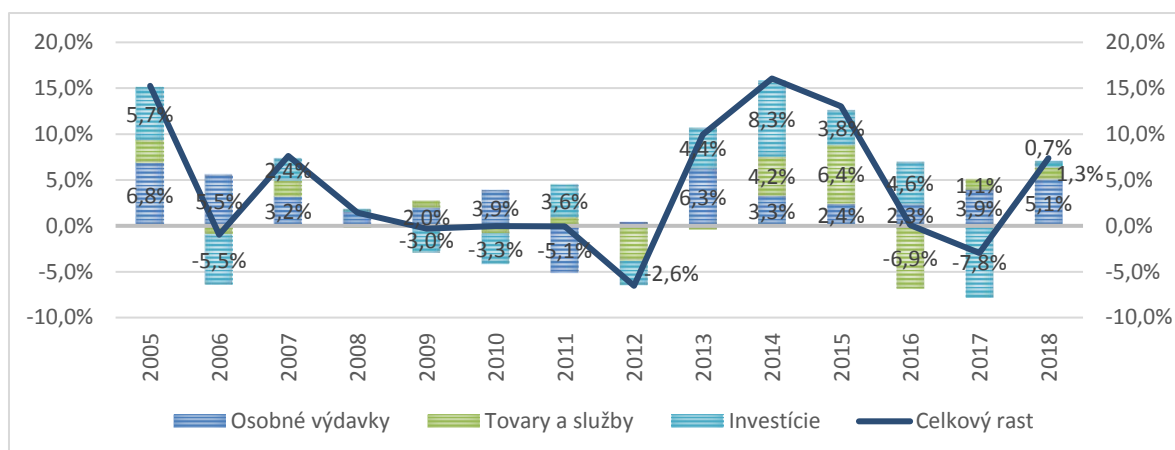
V posledných rokoch výdavky FS SR značne kolíšu. Po reforme v roku 2012 bol zaznamenaný nárast výdavkov o takmer polovicu. V roku 2015 tvorili výdavky až 286 mil. eur, čo predstavuje 0,36 % HDP. Rast bol spôsobený výrazným zvýšením bežných výdavkov a investícií do IT systémov, od ktorých sa v budúcnosti očakáva zvýšenie produktivity zamestnancov.

Graf 9 Celkové výdavky FS SR, mil. eur

Zdroj: vlastné spracovanie podľa VS FS SR

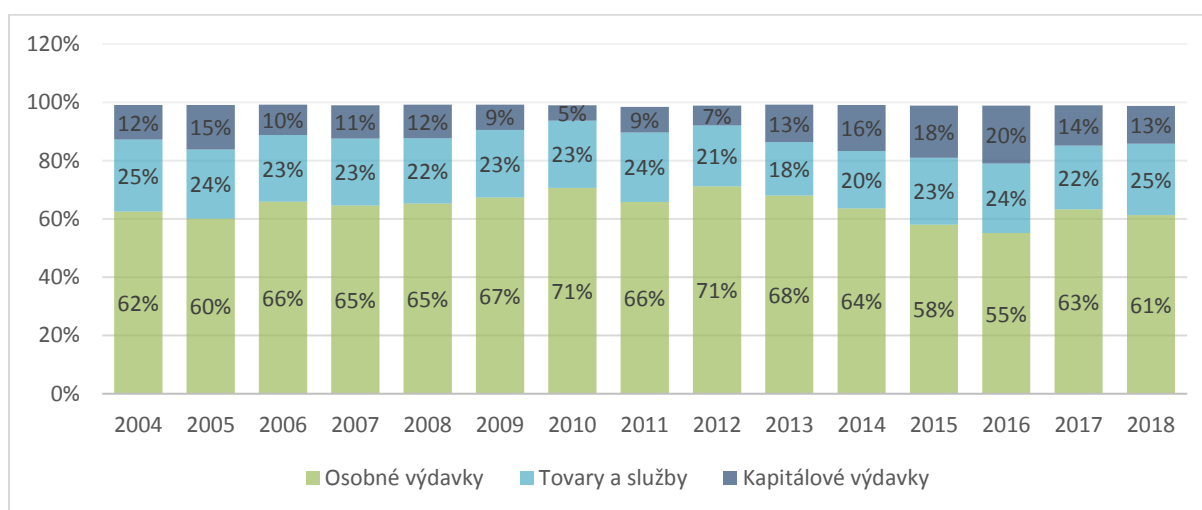
Po roku 2015 sa dostávame do fázy šetrenia a preto výdavky značne klesajú. Vysoký nárast po reforme spôsobili hlavne mzdy, ale aj kapitálové výdavky a nákup tovarov a služieb. Podiel nákladov na osobné výdavky predstavoval v tomto roku historicky 60 – 70 %. Istá časť výdavkov, ktorá bola určená na nové IT systémy sa v účtovníctve zahrnula medzi nákupy tovarov a služieb.

Graf 10 Príspevky rastu výdavkov FS SR, v p.b.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa IFP FS SR

V roku 2011 sledujeme značný pokles výdavkov, čo spôsobilo rapídne prepúšťanie colníkov. Od vzniku FS zaznamenávame nárast výdavkov a to hlavne z dôvodu investícií do zlepšenia systému a výdavkov na tovary a služby až po rok 2016, kedy sa zasa tieto výdavky výrazne znižujú.

Graf 11 Štruktúra výdavkov FS SR, podiel na celkových výdavkoch, 2004 až 2018

Zdroj: vlastné spracovanie podľa IFP FS SR

Tento graf prehľadnejšie zachytáva percentuálnu zmenu v jednotlivých výdavkoch medzi sledovanými rokmi. Vidíme, že tieto zmeny sú minimálne a rok 2018 sa oproti roku 2004 zmenil vo všetkých oblastiach len o 1 %.

3.5 Význam medzinárodnej spolupráce pri dosahovaní cieľov finančnej správy

Na základe nami vybraných medzinárodných organizácií, s ktorými SR spolupracuje a ktoré sme opisovali v teoretickej časti práce si ich činnosť priblížime z praktického hľadiska. Považujú sa za neodmysliteľnú súčasť FS a aj vďaka tejto spolupráci FS napreduje a naplňa svoje stanovené ciele. Organizácie IOTA, FTA a FISCALIS bližšie špecifikujeme v súvislosti s ich významnými udalosťami, ktoré sa udiali v roku 2018.

IOTA

Slovensko malo od júna 2017 do júna 2018 v tejto organizácii postavenie predsedníckej krajiny. V júli 2018 sa v Bratislave konalo 22. valné zhromaždenie IOTA, na ktorom bolo predsedníctvo SR ukončené. Hlavná téma v oblasti odboru, ktorá sa na zasadnutí rozoberala, bola „Nielen myslí, ale aj konaj digitálne“. Bratislava hostila 200 účastníkov, ktorí prišli zo 44 členských štátov IOTA, predstavitelia štátnej správy SR, úradníci z Medzinárodného menového fondu, Európskej komisie, Svetovej banky, OECD a CIAT.

Na zhromaždení sa prezentovali nové digitálne technológie, ktoré si pred zavádzaním vyžadujú diskusiu o rôznych situáciách ako sú technologicky pripravené jednotlivé daňové správy, akým výzvam pri zavádzaní budú čeliť a ako ovplyvnia transformáciu daňových správ. Súčasťou bola aj výstava digitálnych nástrojov a praktík, kde 12 členovia daňových správ prezentovali digitálne riešenia a nové trendy, ktoré vo svojich organizáciách zaviedli, a tým poskytli daňovým správam priestor na zlepšenie služieb pri dodržaní ekonomickej efektívnosti. Ďalej bolo na programe schvaľovanie štatutárnych dokumentov alebo zvolenie novej predsedníckej krajiny na ďalšie ročné obdobie, ktorou sa stalo Belgicko. Volilo sa taktiež do Výkonného výberu, kde bolo zvolené Belgicko a ďalších osem krajín – spolu so SR aj VB, FR, IT, SWE, DE, GE, LT a Severné Írsko.

Slovensko si v predsedníctve splnilo ciele, ktoré si na začiatku stanovilo a malo vysoké pozitívne hodnotenie nielen zo strany účastníkov valného zhromaždenia, ale aj predstaviteľov členských štátov, orgánov IOTA a zástupcov iných medzinárodných organizácií. Zástupcovia z FS sa pravidelne zúčastňujú seminárov a workshopov, ktoré organizuje IOTA v Budapešti alebo v iných krajinách. Aktivity vyplývajú z programu na roky 2018 – 2022 a sú zamerané hlavne na oblasť zlepšovania výberu daní, vymáhanie nedoplatkov, rozvoj služieb pre daňové subjekty, prevencia boja proti daňovým únikom, digitálne technológie a riadenie ľudských

zdrojov. FS SR sa taktiež zúčastnila samitu v Lisabone, kde sa stretli účastníci 80 krajín z európskeho a amerického kontinentu, na ktorej prezentovala stanoviská SR.

FTA

Na tomto programe sa pravidelne experti z FS zúčastňovali zasadnutí výborov OECD, ktoré boli zamerané hlavne na identifikovanie a riadenie najvyšších rizík v daňovej správe, škodlivé daňové praktiky, vymáhanie daňového dlhu, boj proti nezákonnému obchodu, výmenu informácií, zdaňovanie nadnárodných korporácií, spoluprácu v oblasti ľudských zdrojov, daňovú trestnú činnosť, dodržiavanie predpisov, CTS, BEPS a JISTICS. V máji sa konalo zasadnutie v Kazachstane, ktorej sa zúčastnil aj predstaviteľ FR SR. Zástupcovia FS aktívne spolupracovali v skupinách OECD – WP1 – 2, 6, 9, 10, WP11 a FTA programoch (Elektronické služby a digitálne doručovanie, Daňová kontrola v 21. storočí, Veľké daňové subjekty a medzinárodný program).

FISCALIS

V júni 2018 sa pod záštitou programu FISCALIS 2020 konalo prvé strategické zasadnutie, na ktorom sa zúčastnili najvyšší predstavitelia daňových správ členských štátov. Hlavnou témou zasadnutia bolo nastolenie dialógu medzi daňovými správami na najvyššej úrovni za účelom posilnenia administratívnej spolupráce a dôvery. V septembri na zasadnutí G28 sa predstavitelia dohodli na zlúčení stretnutí G28 a zástupcov najvyšších predstaviteľov daňových správ členských štátov. Názov novovzniknutej organizácie je „TADEUS“ (Tax Administration Dialog EU Summit). Medzi prvé projekty tejto organizácie patria:

- spracovanie digitálnych údajov,
- budovanie dôvery spolu so zaistením plnenia daňových povinností,
- ľudské zdroje a skúsenosti.

V rámci tohto programu sa 42 členovia FS zúčastnili na 58 organizovaných aktivitách, ktoré boli zamerané najmä na boj proti daňovým únikom, podvodom, riadenie rizík, rozvoj IS, agresívne daňové plánovanie, medzinárodné zdaňovanie, e-audit, multilaterálne kontroly, zdieľanú ekonomiku a iné. FS SR v analyzovanom roku zorganizovala 5 pracovných návštev, pre daňové FS z Nemecka, Lotyšska, Litvy, Srbska a Českej republiky.

4 Diskusia

V sledovanom období sa realizovali medzi jednotlivými odbornými útvarmi rôzne aktivity v súvislosti s kompetenciami rozvoja FS na roky 2014 – 2020. FS pokračuje v zlepšovaní procesov, zvyšuje kvalitu a výkonnosť vo všetkých svojich činnostiach a pripravuje ďalšie reformné zmeny, ktoré sú zamerané na zjednocovanie daní a ciel a poistných odvodov.

V súvislosti s prvým strategickým cieľom, ktorý si FS stanovila a našim hlavným cieľom diplomovej práce, ktorý znie: „zabezpečovať plnenie príjmov ŠR a rozpočtov EÚ“, sme analýzou zistili, že tento cieľ FS každoročne naplňa. Príjem do ŠR a rozpočtov EÚ sa vďaka efektívnemu vyberaniu daní z roka na rok zvyšuje. Najväčší príjem tvorí DPH, ktorej výber sa oproti roku 2013 zvýšila o 35 %, DPFO, ktorej príjmy sú síce menšie, ale v sledovanom období narástli o 55 % a DPPO, ktorá za sledované obdobie mala najviac kolísavý charakter, ale jej príjem sa zvýšil o 40 %. Celkovo sa zvýšil príjem do ŠR od zavedenia strategického plánu z daňovej a colnej oblasti o 56 %. V súvislosti s týmto cieľom sme taktiež analyzovali kontrolnú činnosť FS, ktorá ma efektívny progres a aj vďaka nej sa darí naplňať rozpočty.

Ďalšími cieľmi, ktoré sme analyzovali, boli: „zvyšovanie úrovne služieb poskytovaných klientom FS a zefektívnenie externej komunikácie“. Prostredníctvom týchto cieľov sme sa zamerali predovšetkým na elektronizáciu, ktorá zjednodušuje podávanie daňových dokumentov a následkom toho je aj lepší výber daní. Aj napriek 65 % zvýšeniu podaných elektronických dokumentov na FS zaostávame za väčšinou krajín v OECD, a to hlavne čo sa týka oblasti DPFO. Proklientským prístupom a marketingom, na ktorý sa FS zameriava, by sa mala postupne dostať na 100%-né podávanie elektronických dokumentov. Ani v oblasti komunikácie FS nezaostáva ale napreduje v oblasti svojich komunikačných výstupov čo sa týka kvantity ale aj kvality. V roku 2018 tomu prispel značne chatbot Taxana na portáli FS a Messengeri, ktorým za pár mesiacov stihlo komunikovať viac ako 22 tis. ľudí, ale v popredí sú taktiež médiá a Facebook. S určitosťou môžeme zhodnotiť, že aj tieto ciele sa FS darí kvalitne naplňať.

V oblasti „efektívneho využívania zdrojov financovania a majetku v správe organizácie“ sme venovali pozornosť výdavkom organizácie. Celková hodnota za sledované obdobie je kolísavá. Po reforme sa výdavky zvýšili z dôvodu výrazného zvyšovania bežných výdavkov a investícií, ktoré sa vyčlenili do IT systémov a ktoré majú v budúcnosti zvýšiť

produktivitu zamestnancov. Po fáze šetrenia v roku 2015 sa v tomto roku výdavky opäť zvyšujú z dôvodu zavádzania nových procesov. V rámci možností sa snaží aj tento cieľ FS naplňať.

Aj v oblasti medzinárodnej spolupráce sledujeme pokroky a venovali sme sa aj tejto oblasti, pretože pre kvalitné fungovanie FS má veľký význam. Z veľkého množstva spoluprác sme si vybrali pre priblíženie tejto oblasti 3: IOTA, FTA a FISCALIS. V organizácii IOTA malo Slovensko v roku 2018 postavenie predsedníckej krajiny. Úspešne si SR splnila svoje predsednícke ciele a mala veľmi pozitívne hodnotenie. Aktivita, ktorými sa momentálne zaoberá, vyplývajú z programu na roky 2018 – 2022, ktoré sú zamerané na zlepšovanie výberu daní, vymáhanie nedoplatkov, rozvoj služieb pre DS, prevencia boja proti daňovým únikom, riadenie ľudských zdrojov a digitálne technológie. Program FTA je zameraný na identifikovanie a riadenie najvyšších rizík v oblasti daňovej správy, škodlivých daňových praktík, nezákonnému obchodu, daňovej trestnej činnosti, spolupráce v oblasti ľudských zdrojov a iné. Program FISCALIS mal v roku 2018 prvé strategické zasadnutie, kde hlavným bodom programu bolo nastolenie dialógu za účelom administratívnej spolupráce a dôvery medzi daňovými správami. Vznikla tiež nová organizácia TADEUS, ktorá sa bude venovať spracovaniu digitálnych údajov, budovaniu dôvery, zaisteniu daňových povinností a ľudským zdrojom.

FS by mala naďalej pokračovať v elektronizácii a znižovaní administratívnej záťaže pre daňové subjekty. V porovnaní s inými štátmi má FS SR veľmi rozsiahlu organizačnú štruktúru, ktorú by mala prehodnotiť a vybrané úlohy nahradiť efektívnejšími call centrami. Pre zlepšenie výberu daní by sa FS SR mala inšpirovať zahraničím a minimalizovať tak ešte viac daňové medzery. SR sa najviac zameriava na minimalizovanie daňových medzier v oblasti DPH. Nesmieme taktiež zabúdať na zamestnancov, ktorí tvoria neodlučiteľnú súčasť FS a na ich motivujúce ohodnotenie, ktoré efektívne prispieva k zlepšeniu výkonov FS.

Záver

Finančná správa je v SR jedna z najdôležitejších inštitúcií, ktorá zabezpečuje príjem finančných prostriedkov do štátneho rozpočtu. V roku 2012 sa uskutočnili výrazné zmeny v organizácii, ktoré sa zamerali na zníženie nákladov, efektívnejší výber štátnych príjmov, proklientsky orientované a zjednodušené procesy a zníženie záťaže na strane daňového subjektu.

Cieľom záverečnej práce bola analýza efektívnosti vybraných činností finančnej správy v oblastiach ako je výber daní a cla, administratívnej náročnosti a kontrol v nadväznosti na hlavný cieľ FS, ktorým je zabezpečenie plnenia príjmov do ŠR a rozpočtov EÚ. Hlavný cieľ vychádza zo strategických cieľov, ktoré sú stanovené v stratégii FS na obdobie 2014 – 2020. Keďže daná problematika je veľmi rozsiahla, zamerali sme sa len na niektoré zo strategických cieľov FS.

Diplomovú prácu sme rozdelili do 4 kapitol. V prvej kapitole sme sa venovali vzniku FS a detailnejšie sme si popísali jednotlivé obdobia, ktorými počas svojej existencie prechádzala. Od vzniku dnešnej FS v roku 2012 prešla výraznými zmenami hlavne v oblastiach výberu daní a cla, boju proti daňovým podvodom a proklientskym opatreniam. Okrem toho sme si detailnejšie priblížili úlohy jednotlivých orgánov FS a to: daňových úradov, colných úradov, kriminálneho úradu a finančného riaditeľstva vďaka čomu sme nadobudnuté poznatky použili pri vypracovaní praktickej časti.

V druhej kapitole sme vymedzili cieľ a s ním spojené čiastkové ciele a metódy skúmania, prostredníctvom ktorých sme sa dopracovali k nášmu hlavnému cieľu, a to plnenie príjmov do ŠR a rozpočtu EÚ.

V tretej kapitole sme pracovali už s údajmi získanými z rôznych zdrojov ako sú výročné správy, daňové reporty a iné výstupy, prostredníctvom ktorých sme analyzovali sledované obdobie. V rozmedzí rokov 2013 až 2018 sme zistili, že FS sa výrazne zlepšila. Činnosti, ktorým sa venuje, sa za posledné roky výrazne zlepšili, a to hlavne v oblasti výberu DPH, kde zaznamenávame zvýšenie v roku 2018 o 35 % oproti sledovanému roku 2013. Každý rok tvorí jej výber najvyššiu časť a zároveň je to aj najvyššia časť príjmov ŠR. V roku 2018 príjem do ŠR tvoril z celkových príjmov 45 %. Aj napriek zlepšeniu stále ostáva priestor pre efektívnejšie vyberanie daní a s tým spojené zníženie nákladov na tento výber.

Pri skúmaní oblasti kontrol sme zistili, že najvyšší podiel na náleze a rovnako aj najviac vykonaných kontrol bolo v oblasti DPH. Táto daň sa z pohľadu daňových únikov javí ako najrizikovejšia. V poslednom skúmanom roku bolo na túto oblasť vykonaných 66,6 % kontrol a z nálezov tvorila až 74,7 %. Úspešnosť vymáhania nedoplatkov daňovou správou dosiahla v roku 2018 úroveň 26 %, čím dosiahla najvyššiu úroveň v sledovanom období. Taktiež sa zefektívnila úspešnosť kontrol colných úradov, ktorá dosiahla v niektorých rokoch výšku až 100 %. Aj napriek zníženému počtu kontrol v sledovanom období je celková efektivita vyššia, čo znamená že FS v oblasti kontrol napreduje a tým zvyšuje štátny rozpočet.

Rozšírila sa aj elektronická komunikácia na daňovú a colnú oblasť, vďaka ktorej môžu subjekty svoje povinnosti vybavovať z prostredia domova. Elektronicky komunikujú s FS nie len platitelia DPH, PO zapísané v OR ale aj FO podnikatelia. Počet podaných elektronických dokumentov sa zvýšil oproti roku 2012 o 65 %. Postupne chce FS dosiahnuť 100%-né podávanie elektronických dokumentov, keďže jej kapacita je k tomu prispôsobená. Výsledkom elektronizácie je zrýchlenie a zefektívnenie práce správcov dane. V oblasti komunikácie FS s verejnosťou je veľmi obľúbeným výstupom Facebook, prostredníctvom ktorého začala FS komunikovať ako prvá inštitúcia v SR, dnes komunikuje 60 000 subjektov. Veľmi významnou zmenou bolo v roku 2018 spustenie chatbotu na portáli FS a Messengeri. Daňové a colné call centrá, ktoré sa spustili v roku 2014, majú taktiež veľmi pozitívne ohlasy a ročne vybaví niekoľko tisíc telefonátov a e-mailov. Výdavky organizácie, môžeme považovať v sledovanom období sa značne kolísavé. Po reforme mali výdavky vysoký nárast a do z dôvodu zavádzania IT systémov, ktorých výsledok prináša produktivitu zamestnancov a tým aj produktivitu FS. Medzi neodmysliteľnú súčasť FS vďaka ktorej napreduje a ktorú sme v práci taktiež skúmali patrí medzinárodná spolupráca. Organizácie ako IOTA, FTA a FISCALIS a aktivity s nimi spojené napomáhajú FS k jej rastu.

Pri vypracovaní DP sme zistili, že skúmané strategické ciele, ktoré si FS stanovila v koncepcii rozvoja FS na roky 2014 – 2020, úspešne naplňa. Dôležité je, aby FS v tomto trende pokračovala a tým sa zabezpečí efektívne plnenie ŠR a rozpočtov EÚ.

Zoznam použitej literatúry

- [1] BABČÁK, Vladimír. a kol. *Finančné právo a finančná správa*. Bratislava: EPoS, 2008. 447 s. ISBN 978-80-8057-778-0.
- [2] BALKO, Vladislav – BABČÁK, Vladimír. *Finančné právo*. Žilina: Eurokódex, 2008. 680 s. ISBN 978-80-8944-702-2.
- [3] BURÁK, Emil. *Daňovníctvo daňová teória, daňová politika a daňové riziká*. Trenčín: Inštitút aplikovaného manažmentu, 2016. 201 s. ISBN 978-80-8960-026-7.
- [4] European Commission. *The Fiscalis 2020 Programme*. [online]. 2019. [cit. 2019-04-27]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/taxation_customs/fiscalis-programme_en>
- [5] Finančná správa Slovenská republika. *Plnenie príjmov štátneho rozpočtu v roku 2018*. [online]. 2018. [cit. 2019-01-24]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Infoservis/statistiky/plnenie_sr/2018/2019.01.07_stat_rozp.pdf>
- [6] Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. *Organizačný poriadok finančného riaditeľstva Slovenskej republiky*. [online]. 2016. 114 s. [cit. 2019-01-20]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Predstavitelia/OP_FR_SR/2016.07.15_OP_FRSR.pdf>
- [7] Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. *Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2013*. [online]. 2014. 89 s. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocnne_spravy/FR_2013/Vyrocnna_sprava_2013.pdf>
- [8] Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. *Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2014*. [online]. 2015. 94 s. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocnne_spravy/FR_2014/vyroc_sprava_2014.pdf>
- [9] Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. *Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2015*. [online]. 2016. 103 s. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocnne_spravy/2016.05.20_VS_2015.pdf>
- [10] Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. *Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2016*. [online]. 2017. 114 s. [cit. 2019-04-05]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocnne_spravy/2017.05.09_VS_2016.pdf>

- [11] Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. *Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2017*. [online]. 2018. 126 s. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocnne_spravy/2018.04.10_vyr_spr_2017.pdf>
- [12] Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky. *Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2018*. [online]. 2019. 133 s. [cit. 2019-04-06]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocnne_spravy/2019.04.17_VS_2018.pdf>
- [13] IHNATIŠINOVÁ, Denisa. *Efektivita výkonu finančnej správy. Finančné trhy*. [online]. 2019. 8 s. [cit. 2019-11-10]. Dostupné na: <http://www.derivat.sk/files/2019%20financne%20trhy/FT_2_2019_Ihnatisinova.pdf>
- [14] Intra-European Organisation of Tax Administrations. *History IOTA*. [online]. 2017. [cit. 2019-04-27]. Dostupné na: <<https://www.iota-tax.org/history>>
- [15] LENÁRTOVÁ, Gizela. *Reforma daňovej a colnej správy v Slovenskej republike*. In: *Aktuálne trendy v manažmente verejnej správy*. Zborník príspevkov z medzinárodného vedeckého seminára, Bratislava 28. apríla 2011. Bratislava: VŠEMvs, 2011. s. 207 – 215. ISBN 978-80-8137-001-4.
- [16] MAINUŠ, Franišek – JANÁK, Ján. – HORVÁTH, Vladimír. *Histórie colníctví v ČSSR*. I. vydanie. Praha: Naše vojsko, 1977. 240 s.
- [17] Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Daňový report 2018*. [online]. 2018. 53 s. [cit. 2019-03-23]. Dostupné na: <<https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/publikacie-ifp/ekonomicke-analyzy/50-danovy-report-slovenskej-republiky-2018-oktober-2018-2.html>>
- [18] Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Návrh rozpočtu kapitoly MF SR na roky 2019-2021*. [online]. 2018. [cit. 2019-03-21]. Dostupné na: <<https://www.mfsr.sk/sk/ministerstvo/kapitola-mf-sr/navrh-rozpocet-kapitoly-mf-sr/navrh-rozpocet-kapitoly-mf-sr-roky-2019-2021/>>
- [19] Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *O rozpočte*. [online]. 2019. [cit. 2019-01-05]. Dostupné na: <<http://www.rozpocet.sk/web/#/cms/kategoria/1/SK/o-rozpocte>>
- [20] Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Program FISCALIS*. [online]. 2019. [cit. 2019-04-28]. Dostupné na: <<https://www.mfsr.sk/sk/dane-cla-uctovnictvo/programy/program-fiscalis/>>

- [21] Ministerstvo financií Slovenskej republiky. *Stratégia rozvoja finančnej správy na roky 2014 – 2020*. [online]. 2013. [cit. 2019-01-03]. Dostupné na: <<https://www.mfsr.sk/sk/dane-cla-uctovnictvo/programy/program-unitas/>>
- [22] OECD. *Overview*. [online]. 2018. [cit. 2019-04-20]. Dostupné na: <<http://www.oecd.org/tax/forum-on-tax-administration/about/>>
- [23] SCHULTZOVÁ, Anna. a kol. *Daňovníctvo: daňová teória a politika I. III.. dopl. a preprac. vyd.* Praha: Wolters Kluwer, 2018. 328 s. ISBN 978-80-7598-107-3.
- [24] Spolok histórie colníctva a finančnej správy. *História*. [online]. 2012. [cit. 2019-01-03]. Dostupné na: <<http://www.colnictvo.sk/index.php/historia>>
- [25] ŠUŠŤIAK, Marcel. *Colná správa v období prvej republiky. Finančné aktuality, ročník 2, 2014. číslo 1* [online]. 2019. 40 s. [cit. 2019-01-04]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Casopisy/fa/2014/FA_2014_01.pdf>
- [26] ŠUŠŤIAK, Marcel. *Finannčá správa vznikla v roku 1850. Finančné aktuality, ročník 1, 2013 číslo 1*. [online]. 2019. 44 s. [cit. 2019-01-04]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Casopisy/fa/2013/FA_2013_01.pdf>
- [27] ŠUŠŤIAK, Marcel. *Finannčá správa vznikla v roku 1850. Finančné aktuality, ročník 1, 2013 číslo 2*. [online]. 2019. 48 s. [cit. 2019-01-04]. Dostupné na: <https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Casopisy/fa/2013/FA_2013_02.pdf>
- [28] Zákon č. 150/2011 Z. z. o daňových orgánoch a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 440/2000 Z. z. o správach finančnej kontroly
- [29] Zákon č. 180/1996 Z. z. Colný zákon.
- [30] Zákon č. 240/2001 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve.
- [31] Zákon č. 254/1993 Z. z. o územných finančných orgánoch.
- [32] Zákon č. 35/2019 Z. z. Zákon o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Prílohy

Príloha A: *Organizačná štruktúra FS*